

Var det
Oslo vi nettopp
passerte?

VÅR NYE FOLDER!
Se side 2

**Bjørvikatunnelen åpnet for
østgående trafikk 26. april 2010**

Innhold

- NGFs landsmøte i Bergen 2010 – en førstegangsdeltakers opplevelser
- Første kvinnelige leder i Oslo Byes Vel
- To heldige Oslo-guider.
- Bjørvika – et kulturminnefelt
- Bjørvikatunnelen
- Slottet og Linstow
- Grunnloven får ansiktsløftning
- Krigen i Norge 1940-45

Milorgs rolle under den tyske okkupasjonen av Norge.
De nordiske landenes ulike roller under 2. verdenskrig
Historien om Tysklandsbrigaden

- Osloguidenes påskevandring 2010.

- Guideforeningens besøk på Norsk Teknisk Museum
- Oslo Domkirke restaurert
- Litteraturhuset i Oslo
- Æresprisen Bypatrioten 2010
- Polaråret i Oslo
- Vann og Avløpsetaten – Oset i Maridalen.
- P.A. Munch og Pavens hemmelige arkiv
- Teknisk spalte ved Arild
Google Street View
Guideprogrammer til mobil
- Holmenkollen 50 km VM 2011
- Det norske mysterium – Norges innsats i vinter-OL 2010
- Skihopping i Holmenkollen – en historie om hoppstilens utvikling

STYRET I OSLO GUIDEFORENING

Styret i Oslo Guideforening
2009/10:

**Inger-Johanne Bryde
(leder)**

Bygdøy Alle 33B,
0262 OSLO.
mobil 984 12 662
blubs24@hotmail.com
styret@osloguideforening.no

**Marie B. Berg
(nestleder)**
Furulundsvn. 20
0282 OSLO
tlf. 22 50 71 54 privat
mobil 922 99 898
marie.berg@gmail.com

**Marianne Nygaard Larsen
(sekretær)**
P. T. Mallings vei 58B
0286 OSLO
tlf. 22 54 81 79
mobil 908 87 995
hcnysaar@online.no

**Arild Eugen Johansen
(styremedlem)**
Nadderudåsen 15
1357 Bekkestua
tlf. 67 14 48 21
mobil 901 29 454
arildeugen@mac.com

**Eldrid Folkesson
(kasserer)**
Grevlingstien 2B
3188 HORTEN
tlf. 33 04 18 99
mobil 922 57 697
eldrid.folkesson@heit.no

**Kirsten Elmar Mikkelsen
(varamedlem)**
Silurveien 42
0380 OSLO
tlf. 22 55 44 88
rokem@combitel.no

**Silje Frantzen
(varamedlem)**
Trollfaret 2B
0490 OSLO
mobil 930 68 197
silje.frantzen@gmail.com

REDAKSJONEN I KILDEN

**Wenche
Wangen**

Redaktør

Utdannet guide: 1997/2009
Guider på: tysk og norsk
Grindbakken 14
0764 OSLO
tlf. 21 91 69 50
mobil 997 09 115
wenchew@hotmail.com

**Brit
Hasvoll**

Redaksjonsmedlem

Utdannet guide i 1976.
Guider på engelsk, spansk og tysk.

Sofies gt. 66 c
0168 OSLO
tlf. 22 69 47 03
mobil 924 60 565
bhasvoll@online.no eller
brh@mfa.no

**Arild Eugen
Johansen**

Web- og layoutansvarlig

Utdannet guide i 2007.
Guider på engelsk. Medlem
av OGFs markedsføringsko-
mité. Styremedlem.

Nadderudåsen 15
1357 BEKKESTUA
tlf. 67 14 48 21
mobil 901 29 454
arildeugen@mac.com

**Aud
Vigtel**

Redaksjonsmedlem

Utdannet guide i 2001.
Guider på engelsk og fransk.

Camilla Colletts vei 14b,
0358 OSLO
tlf. 22 44 56 97
mobil 916 48 383
aevigtel@online.no

HUSK Å DELE UT FOLDERE hver gang du guider!

En vellykket guideopplevelse er den beste markedsføring av tjenestene våre. Hver enkelt person i gruppen har sine egne kontakter som er potensielle nye kunder. Flere oppdrag til Oslo Guideservice og flere jobber til deg! Hent folderne hos Oslo Guideservice. Folderne er selvsagt i farger!

Postboks 1691 Vika, 0120 OSLO
c/o Oslo Guideservice
Akershusstranda 35, 0150 OSLO
post@osloguideforening.no
Medlemsskapskonto: 9235 12 80486
Web: <http://www.osloguideforening.no>

INNHALDSFORTEGNELSE

Redaktøren har ordet	3
Lederen har ordet	4
Oslo Guideservice	5
Guidekurset	5
Landssmøtet i NGF i Bergen 2010 - en førstegangsdeltagers opplevelser.....	6
Første kvinnelige leder i Oslo Byes Vel	8
Norges Guideforbunds Landsmøte i Oslo 2011	8
To heldige Oslo-guider	9
Bjørvika – et kulturminnefelt	10
Bjørvikatunnelen	13
Slottet og Linstow. Den nye hovedstadens grunnstein. Nasjonalmuseet – Arkitektur 07.05.–10.10.2010	13
Grunnloven får ansiktsløftning.....	14
Krigen i Norge 1940-45	
Milorgs rolle under den tyske okkupasjonen av Norge.	16
De nordiske landenes ulike roller under 2. verdenskrig.....	17
Historien om Tysklandsbrigaden	18
Osloguidenes påskevandring 2010.....	19
Guideforeningens besøk på Norsk Teknisk Museum 09.02.10	20
Oslo Domkirke restaurert	22
Litteraturhuset i Oslo	23
Æresprisen Bypatrioten 2010.....	24
Polaråret i Oslo.....	25
Vann og Avløpsetaten - Oset i Maridalen.	25
P.A. Munch og Pavens hemmelige arkiv	26
Teknisk spalte ved Arild	
Google Street View	27
Guideprogrammer til mobil.....	27
Holmenkollen 50 km VM 2011	28
Apropos Hellas	28
Det norske mysterium – Norges innsats i vinter-OL 2010.....	29
Skihopping i Holmenkollen – en histore om hoppstilens utvikling.....	30

Redaktøren har ordet

Det er med en viss skrekkblandet fryd at jeg som helt fersk redaktør nå står overfor min første utgivelse av Kilden. Men det er egentlig ingen sak, når redaksjonen fungerer så godt som den gjør. Jeg vil gjerne takke Berit og Dag, som nå forlater redaksjonen, for en fabelaktig innsats under moderniseringen av bladet.

Det er mye som skjer i byen vår om dagen. Vi trenger å holde oss oppdaterte og vi vil gjerne formidle siste nytt. Dette nummeret vil spenne over det nyeste nye som Senketunnelen i Bjørvika til ulike stilarter innenfor hoppporten. Vi satser som vanlig på litt variert stoff som kan være nyttig for både guidene og for våre samarbeidspartnere og venner.

Vi tar videre opp en del aktuelle saker som gjelder utbyggingen i Bjørvika og flytting av diverse museer. Dette er et så stort stoffområde at vi har bestemt oss for å gi ut et

eget Bjørvikanummer i løpet av sommeren. Her vil vi samle bilder og planer og gi en oversikt over alt som skjer og alle aktørene. Og ikke minst debatten rundt. Har du lyst til å sende inn dine tanker om dette temaet vil vi gjerne ha det. Her kan jo kommentarer fra turister være interessant å få med.

Jeg som snart har min master i historie i havn er naturligvis opptatt av historiske temaer og byens historie. Det viser seg at basiskunnskaper i historie blir viktig å ha i flere og flere yrker. Vi tenker å ha litt mer om flere emner som litteraturhistorie, musikkhistorie, kunsthistorie og kulturhistorie. Har du et historisk emne du er opptatt av, så send dine spørsmål eller din tekst til oss.

God fornøyelse,

Wenche M. Wangen

Lederen har ordet:

Da takker styret for tilliten etter Årsmøtet. Hilary Sem går ut etter 8 år i styret. En enestående innsats. Tusen takk. Nytt medlem er Silje Frantzen. Velkommen!

Vi har gått gjennom et begivenhetsrikt år siden sist, og ikke minst har de siste tidens askeutslipp fra Island igjen latt oss forstå hvor sårbar denne kloden er; ikke bare gjelder det naturen rundt oss, men hele økonomien blir rammet. Ringvirkningene har jo også nådd oss i form av kansellerte oppdrag.

Tidligere i vår fikk vi oss et formidabelt sjokk da vi ble gjort oppmerksom på de nye momsreglene som er under utarbeidelse i Finanskomiteen. Takket være årvåkenhet og iherdig "lobbying" er saken nå løst, iallefall for denne sesongen. – vi fortsetter arbeidet for at guiding skal være unntatt moms.

På landsmøtet i Bergen sa man "Sammen er vi sterkere" og det er noe vi bør legge oss på hjertet. Ikke bare når vi ønsker nye medlemmer velkommen til foreningen, men også dele erfaringer med hverandre slik at vi kan bli enda bedre. Vi har hatt 25 på kurset vårt i år! Avisoppslagene i fjor sommer viser at vi må synliggjøre oss mer – det er trist når vi blir byttet ut med rimeligere og dårligere, ukvalifiserte guider. Derfor kommer jeg igjen med min mantra: Uniform, Uniform, Uniform!!! Vi må skille oss ut fra de andre! Vise at vi er stolte av det vi gjør!!! Mål kan taes hos Jon Skredder, Prinsens gt 22. Se mer informasjon om uniformer på osloguidekurs.no

Marianne, vår utmerkede sekretær, holder på med prisoverslag på forskjellige artikler som kortermede piquet-skjorter samt andre effekter som kan være av interesse for oss guider.

Styret er opptatt av videreutdanningen vår. Dette er reflektert i vårt program som vi bruker mye tid på. Derfor er det viktig at dere benytter dere av tilbudet, og også kommer med innspill om ting dere kan tenke dere. En stor takk til Karin for arbeidet hun legger ned.

Markedsføringskomiteen har gjort en skikkelig bra innsats med brosjyren vår. Vi har allerede delt den ut på Reiselivsmessen, samt under påskevandringene og «turist i egen by» arrangementet 2. mai. Den blir også sendt ut til bedrifter i vårt nærområde nå i vår, og dere skal også få gleden av å "spre de gode nyhetene" til bedrifter dere vet kan være potensielle kunder. *Gi tilbakemelding til Oslo Guideservice om hvilke turer dere kan tenke dere å guide.*

Påskevandringene ble en kjempesuksess i år – ca 650 mennesker deltok: En kjempeapplaus for Lisen og Arild som har jobbet på spreng og gjort en kjempejobb! Dette var jo fremdeles på prøvestadiet, men regner med at det blir utvidet til neste år.

Hjemmesiden vår er også under stadig utbedring: Takk igjen til Arild...

Og så har vi Kilden: Vi er superheldige som har hatt en slik flink og dyktig stab under ledelse av Berit. Bladet er blitt utrolig profftt og med meget bra artikler. Takket være sponsorer har det også gått bedre økonomisk. Kanskje dere vet om noen dere kan spørre om en liten reklame i Kilden? NGF har valgt å bruke hjemmesiden sin til deres NGF-Nytt.

Vi må kanskje også vurdere å ha Kilden på mail, men det har vi ikke lyst til!

En takk til Berit som nå takker av som redaktør. Ny redaktør blir Wenche Wangen.

Mens jeg husker det: Pass på bena når dere er ute og går: Plesner som selger MBT-skoene, eller masai skoene som de også kalles, gir oss 20% avslag ved å vise vårt guidebevis. Se baksiden av Kilden for mer info.

Som dere ser av regnskapet, går det ikke helt rundt: Dette er fordi veldig mange av dere ikke overholder kontingentfristen! Det skaper også mye unødig arbeide for vår kasserer å måtte purre gjentatte ganger. Så de som ikke betalte før fristen 15. mai må betale kontingenten til kontonummer 9235 12 80486 snarest!

600 kr er ikke mange penger når 275 av disse går til NGF og IGC. Det er veldig viktig for oss som forening at dere støtter opp om kontingenten, vi ser oss nødt til å stryke fra listen de som drøyer for lenge med betalingen. Vi ser oss også nødt til å høyne kontingentprisen fra neste år. Dessuten har vi ved flere anledninger måttet legge ut og subsidiere turer fordi vi ikke har vært mange nok til å dekke kostnadene. Det betyr at vi enten må skjære ned på programmet eller høyne prisen på enkeltarrangementer, og det vil vi jo ikke!

Ha en strålende sesong!

Inger-Johanne Bryde

Oslo Guideservice as

Ny sommersesong er i gang for oss i Oslo Guideservice og alle byens guider. Da blir det plutselig mer liv og røre utenfor kontoret vårt på Akershusstranda. Cruisebåtene kommer inn på rekke og rad og turistbussene fyller byen. Uniformskledde Oslo guider ses på alle museer og andre steder i byen. Dette er hyggelig!

Oslo Guideservice har igjen startet med sine faste sommervandringene, Oslo Promenade. Dette er en tur som går hver mandag, onsdag og fredag fra begynnelsen av juni til slutten av juli. I fjor hadde vi mange turister med på turene, og det håper vi selvsagt å få også i år.

Påskevandringene gikk over all forventning i år. Det er tydelig at mange Oslo borgere er hjemme i påsken, og at de setter pris på vårt tilbud om daglige vandringene i påsken.

Guidekurset

Oslo Guideforening har holdt sitt tradisjonelle guidekurs høsten 2009 og vinteren 2010. Eksamen er avsluttet og den 31. mai var det en høytidelig avslutning i Rådhuset med tale og utdeling av guidenål til nyutdannede autoriserte guider.

Årets kull har bestått av meget voksne, velutdannede og interesserte elever og mange nasjonaliteter var representert.

Blant de nye guidenes språk finner vi polsk, russisk, hebraisk, fransk, italiensk, engelsk og dansk. I løpet av de senere år har kravene til utdanning økt meget og har ført til økt effektivitet og planlegging fra guideforeningens side. Vanligvis har undervisningen foregått 2 ganger i uken. Imidlertid er undervisningsmengden nå blitt så omfattende at en weekend i måneden måtte til, dessuten turer med øvelse i buss for alle elever og forskjellige øvelsesvandringene i byen.

Alt i alt har kurset gått over ca 300 timer.

Eurovision Song Contest var en stor begivenhet for byen vår, og vi hadde mange guider som var ute på tur med artister og presse fra ulike land. Det er nok mange mennesker ute i verden som på denne måten fikk et TV-glimt av Oslo og sine sangstjerner på Kon-Tiki eller Holmenkollen! Forhåpentligvis har vi på denne måten satt Oslo på kartet og nøret opp under TV-titternes ønske om selv å besøke byen vår en dag.

Holmenkollen begynner å ta form, og snart får vi komme opp i det nye tårnet. Det blir spennende! Den trafikale situasjonen rundt Holmenkollen blir nok litt kaotisk en stund fremover, men vi får bare glede oss over at alt har en ende...

Mye spennende skjer i byen i sommer, og vi håper alle guider og turister kan glede seg over godt sommervær, med strålende sol og blå himmel til langt utpå høsten!

Det er i alle fall værmeldingen her fra kontoret til Oslo Guideservice!

*Sommerhilsen fra oss på kontoret
Oslo Guideservice AS*

Det blir nytt kurs til høsten med informasjonsmøte onsdag den 18. august kl. 18.00 på Treider. Kurset starter opp mandag den 6. september kl. 17.00 på Treider.

Karin Bergh Jørgensen

Se <http://www.osloguidekurs.no>

Årets guidekull i Rådhuset 31. mai 2010

NGFs landsmøte i Bergen 2010 - en førstegangsdeltagers opplevelser

Det var med spenning jeg så frem til landsmøte i Bergen. Vi var 18 stykker fra Oslo Guideforening som skulle dit. Wenche Wangen og jeg bestemte oss for dele rom da det var første gang for oss begge. Vi traff hverandre på Gardermoen tidlig fredag morgen. Utrolig nok så vi våkne ut selv om vi hadde stått opp kl. 05.00 for å rekke det tidlige flyet. Vel gjennom innsjekking og sikkerhetskontroll traff vi på en del av gjengen. Det var veldig koselig å bli møtt av smil og følelsen av samhörighet. Flyturen gikk fort og greit og vi var i gang.

Vi sjekket inn på Grand Hotel Terminus som var et gammelt ærverdig hotel. I hallen ble vi møtt av blide imøtekommende

Bergensguider som fikk oss til å føle oss velkommen. Ved lunsjen ble vi forenet med resten av gruppen. Det var gjensynsklemmer og stemningen var god.

Etter lunsj var vi med på en sightseeing med buss så vi ble kjent i Bergen. Vi hadde en times stopp med tema "Fiskeoppdrett", noe alle fant interessant. Tilbake på hotellet var det musserende og mottagelse ved ordføreren. Stor stas. Det ble toppet ved at Gunnar Staalesen holdt et utfyllende foredrag om Amalie Skram.

Vi fikk tid til å puste ut og stille oss før vi spaserte til Bryggen Tracteursted hvor vi ble servert Prinsefisk. Bryggen i Bergen er kjent for sin gamle bebyggelse og sjarm. Dette stedet hadde atmosfære. Undertegnede var så heldig å vinne et gavekort på vin! Det var høy stemning ved bordet og kvelden var vellykket.

Lørdag var det å trekke i uniform og delta på årsmøtet. Profesjonelt ledet og alt gikk bra. Det var saken om moms på guidetjenester som stod i fokus. Mange flotte damer å ha som forbilde. Vår leder Kari Steinsvik fortjener en honnør. Vi presenterte filmen om landsmøte som skal gå av stabelen i Oslo i 2011, og den var kjempefin. Mange sa at de kommer til oss i 2011. Det er bare å stille opp!

Ettermiddagen var fritid. Jeg var så heldig å få være med en gruppe som tok for seg kunstgalleriene. Vi gikk i "guide fart"

og fikk med oss alt fra Munch til Sølvskatten. Noen ble så engasjerte at de holdt på å bli innelåst når museet stengte.

På et landsmøte skal man tydeligvis ikke hvile. Vel tilbake var det tid for den store festmiddagen. I full fart trakk man i festantrekket og

var klar for fore-drink i suiten til Inger-Johanne og Inger-Lise. For en blomsterbukett vi var! Strålende og

lekre kom damene anstigende i festhumør. Henri og Arild som de to hanene i kurven satte prikken over "i"en.

Vi ble så busset til døren til Lyststedet Bellevue. En restaurant med fordums storhet. Eieren fortalte oss stedets historie og ønsket oss velkommen. Blant håndmalte vegger og glitrende lysekroner ble vi servert en gjennomført velsmakende tre-retters middag med tilhørende viner. Dyktig toastmaster som sørget for at alle innslagene hang sammen. Det var taler, deklamering og innslag med fiolin. Stemningen var upåklagelig. Ingen ville hjem. Vi hadde det så hyggelig at selskapet fortsatte i hotellets bar.

Søndag fulgte opp med nok et høydepunkt. Utflukt til Lysøen, Ole Bulls villa. Etter en guidet busstur ble vi hentet av en cruisebåt. I grupper ble vi fraktet over til Lysøen. For en villa! Utrolig original og spennende både utvendig og innvendig. En dyktig guide fortalte oss livshistorien til denne berømte og spesielle mannen. Man er ikke i Ole Bulls ånd uten at det kommer anstigende en ung dame i svart som spiller Seterjentens søndag for oss. En opplevelse man aldri glemmer. Den lekre båten henter oss igjen og kjører oss rett inn under et hus i riktig James Bond stil. Vi steg rett fra båten og inn i restauranten. Nok et spennende og originalt sted. Varm fiskesuppe, kaffe og kaker. Det manglet ikke på takketalen. Et vellykket landsmøte var vel i havn.

Vi som skulle ha et senere fly tok en tur med Fløybanen. Man skal jo ha med seg alt! Det var oppholdsvær og vi fikk med den fantastiske utsikten. Vi rakk en cappuchino på en særegen café før vi lettere løpende rakk flybussen og kom oss hjem med Norwegian.

Det tok noen dager å lande etter så mange inntrykk. Jeg må si meg enig i de som sier at er du med på Norges Guideforbuds Landsmøte, så får du sett en by fra sin beste side. At vi trivdes i hverandres selskap er det heller ikke tvil om. Oslo 2011 here we come!

Ina Larsson

Foto: Arild Eugen Johansen og Ina Larsson

Første kvinnelige leder i Oslo Byes Vel

Ekspresident i det internasjonale Røde Kors **Astrid Nøklebye Heiberg** ble den nye formannen i Oslo Byes Vel på Generalforsamlingen 28. april 2010. Fra

den internasjonale politiske arena blir den erfarne Høyrepolitiker og den fødte patriot ”leder for en aktivistgruppe”, som hun kaller det i AftenAften 6. mai. Avisen mener det styrker stillingen at byens mest patriotiske folkebevegelse har fått sin første kvinnelig leder og priser hennes brede engasjement.

Astrid er vokst opp ved Lilleborg fabrikker og er en ekte oslo-jente. 74-åringen er still going strong. ”Å si nei til et slik verv var ikke mulig. Led meg ut i fristelse, og jeg kommer løpende. Nå var dette en strålende nyttig fristelse, vil jeg si. Lovene fastslår at Selskabets formål er «å virke til beste for, og forskjønnelse av, staden Oslo». Er ikke det fint? Hovedstaden ligger mitt hjerte nær; jeg har vært medlem av Oslo Byes Vel i en 30 års tid.”

Hvorfor vil en global ekspresident gå løs på høyhus – i Bjørvika, spør Aften. ”Oslo er byen med lav bebyggelse. Den praktfulle amfiteaterplasseringen, med åsene rundt og fjorden nedenfor, må ikke ødelegges med høyhus. Oslo skal være den grønne byen, slik den alltid har vært. Selskabet for Oslo Byes Vel har et godt samarbeid med Rådhuset, Byantikvaren, Riksantikvaren og de andre kulturelle institusjonene. Åpen og grønn skal byen forbli. Dét skal vi klart gi beskjed om!”

Selskabet for Oslo Byes Vel ble stiftet i 29. mai 1811. 200-års jubileet i 2011 har allerede i flere år stått på arbeidsprogrammet. Det er et hovedmål for jubileet at Oslo Byes Vel skal styrke sin posisjon som byselskap av og for byens borgere. Oslo Byes Vel skal fremstå som åpen og inkluderende. Gode og lange tradisjoner skal holdes i hevd og videreføres på en måte som dagens og fremtidens byborgere opplever som meningsfylt. Arbeidet med jubileet vil prege det kommende arbeidsår, heter det i Årsberetningen i det 199. arbeidsår.

Guide- og museumsverdenen er også representert i styret ved Heinz-Georg Windingstad og Else Espeland. Vi ser fram til et godt samarbeid med foreningen i den viktige tiden som kommer.

For ytterligere informasjon om styret:
se www.oslobyesvel.no

Wenche M. Wangen

Norges Guideforbunds landsmøte i Oslo 2011

Vår guideforening er i 2011 vertskap for Norges Guideforbunds landsmøte i Oslo. Landsmøtet arrangeres fra fredag 18. mars til søndag 20. mars.

Programmet vil bli preget av at det i 2011 er det 100 år siden Roald Amundsen nådde Sydpolen og 200 år siden Universitetet ble grunnlagt. I 2011 er det i Oslo også VM i ski, nordiske grener (24. 2.-6. 3.).

Her kommer en kort oversikt over programmet:

Fredag den 18. mars: velkomstlunsj på Thon Hotel Opera. Etter lunsj blir det fagprogram om polarforskning. Om kvelden blir det middag om bord på Polarskipet Fram på Bygdøyenes.

Lørdag den 19. mars: Norges Guideforbunds årsmøte - også dette på Thon Hotel Opera. Lunsj i operaen. Ettermiddagsprogrammet vil være avhengig av hvor lenge årsmøtet varer. Festmiddag om kvelden i Oslo Militære Samfunn.

Søndag 20. mars: besøk i Holmenkollen og bysightseeing. Landsmøtet avsluttes med lunsj på Thon Hotel Opera.

Husk å sette av helgen 18. – 20. mars 2011, og inkludér arrangementet i ditt budsjett for neste år. Vi gleder oss!

Til høsten kommer mer om programmet og priser.

*På vegne av arrangementskomiteen
Anne-Grethe Ottesen*

To heldige Oslo-guider.

Fin atmosfære i Collettgården på Folkemuset i desember i fjor der Oslo Guideservice inviterte til hyggelig julesamvær for guidene i gamle og ærverdige lokaler. Den store overraskelsen denne kvelden for undertegnede i alle fall var en av lotterigevinstene som viste seg å være et flott gavekort på en 3-retters meny for to personer.

Gavekortet jeg vant var et tilbud fra Furusetgruppen. Tilbudet besto av en dagens 3-retters middag (uten drikke) for maksimum to personer. Man kunne velge mellom følgende steder: Restaurant Havsmak, Argent Fine Dining, Brassieriet Sanguine, (Argent og Brassieriet holder til i den nye operaen), Lofotoen Fiskerestaurant, Tjuvhomen Sjømagasin eller Ekeberg-restauranten.

Da jeg tidligere hadde spasert ute på Tjuvholmen og observert denne elegante, nye restauranten hvor det i tillegg til restaurant også finnes en fiskeforretning, falt valget uten for mye betenkningstid for meg på Tjuvholmen Sjømagasin.

Ina Wille, salgs- og markessjef i Furusetgruppen var velvilligheten selv da jeg ringte. Naturlig nok var det heller ikke noe problem å finne en guide-kollega som hadde lyst til å henge med og datoen ble satt til 13. januar – juleribba var da et tilbakelagt stadium og vi var begge klare for nye utfordringer i matveien.

Dagens meny var nydelig, her er hva vi ble tilbudt: **Forrett:** Posjert hummer m/ristet foie gras krem, madeira- og ingefærskokte pærer i skalldyrvinagrette.

Hovedrett: Grillet torsk med oksehaleragú i ravioli, kantarellkrem og kantarellbrød, krondillsjy og pepperrotskum.

Dessert: Lun sjokoladebakt m/dadler, fiken, mandariner og crème fraîche-is.

Vi ble henvist til et hyggelig vindusbord og i det tunge januarmørket kunne vi se Nesoddbåten sige forbi. Heisekranene vi skimtet fra vinduet minnet oss om bygningsarbeidene som nå finner sted i området. Fra Tjuvholmen til Filipstad vil det bli bygget en liten bro over en kanal. Ved denne kanalen kan privatbåter legge til. For den som vil nyte fjordutsikt og solnedgang sommerstid

er det også avsatt rikelig med sitteplasser ute. Pr. i dag er huset der Tjuvholmen Sjømagasin holder til den siste, ferdigstilte bygningen i området. Senere kommer det kunstmuseum på Filipstad (Astrup-Fearnley), det planlegges grøntområder, skulpturpark, badestrand, barnehage, hotell og flere boliger samt en stor, underjordisk parkeringsplass for å få bilene vekk fra området. Vi må nok fortsatt vente på at alt dette skal bli ferdig, men i 2012 vil vi kunne se store forandringer.

På Tjuvholmen har allerede i dag flere restauranter etablert seg – de første åpnet for ca. ett år siden; foruten Sjømagasinet kan man få asiatisk mat hos Mr. Bay, det finnes

en filial av Bølgen & Moi her, har du lyst på kjøtt kan du besøke restauranten Meat Market, ellers finnes det allerede diverse kaféer, blomsterbutikk, frisør og flere gallerier i området.

Men tilbake til middagen: Samtaletemaer har som kjent Oslo-guider aldri mangel på – noe som bidro til at vi ble sittende på restauranten langt ut i de små timer. Maten smakte fortreffelig og siden den altså var gratis syntes vi at det var naturlig å unne seg det lille ekstra – d.v.s. vi hygget oss med noen glass usedvanlig god vin.

Oslo har etter hvert fått mange gode restauranter, men hvis jeg når sommeren kommer skulle møte turister som ønsker seg et godt fiskemåltid mens de er i Oslo innebærer et besøk hit en koselig spaseretur langsmed Aker brygge, fin utsikt over Oslofjorden og mulighet for kjøp av røkelaks f. eks. i restaurantens egen fiskebutikk. Butikken har egne vareleveranser til restaurantens kjøkken . Her selges det også et lite utvalg oster, oljer og andre produkter som f. eks. fiskekaker laget på stedet – noe som bl.a. utgjør en populær lunsjmat for mange av de som arbeider i området rundt Aker Brygge.

Til slutt: Tusen takk til Oslo Guideservice v/Ingrid Løseth for denne flotte premien, til Furusetgruppen ved salgs- og markedsjef Ina Christine Wille samt til den hyggelige betjeningen på restauranten denne flotte kvelden på Tjuvholmen.

Takknemlig Oslo-guide og lotterivinner.

Bjørvika – et kulturminnefelt

Endelig kom invitasjonen vi lenge hadde ønsket oss; Oslo Guidelaug inviterte oss alle til Riksantikvaren (RA). Jørn Holme ville holde et foredrag for oss guidene om den meget aktuelle utbyggingen med tittel ”Bjørvika – et kulturminnefelt”. Det var mange som fant veien til Dronningens gate 13, onsdag 7. april. Vi fylte godt opp i den store foredragssalen i den gamle og ærverdige bygningen.

Jørn Holme ønsket oss velkommen ved å innlede med at det har skjedd en gang før i verdenshistorien at en tidligere sikkerhetssjef er blitt utnevnt til riksantikvar; det var i Nord-Jemen i 1990. Uansett handler det om verdier, beskytte demokratiet, beskytte kulturminnene.

Om Jørn Holme

Holme (51) er jurist og tidligere politiker for Venstre. Han har vært politijurist og dommer/byrettsdommer. Han var førstestatsadvokat (også i Økokrim) fra 1991 til 2001 da han ble statssekretær i Justisdepartementet, et verv han hadde til 2004. En periode i 1997 var han assisterende riksantikvar.

Fra 2004 til 2009 var han sjef for Politiets sikkerhetstjeneste (PST). Holme var styremedlem i Fortidsminneforeningen i perioden 2006-2009. I oktober 2009 tiltrådte han som ny riksantikvar etter Nils Marstein.

Om Dronningensgt. 13

Riksantikvaren har adresse Dronningensgt. 13. Bortsett fra Drammensveien 1 var Dronningensgt. 13 tidligere en av de mest noble adresser i byen. Her lå det tidligere Hotel de Nord, som brant i 1860. Her har det vært borgermesterbolig. Her bodde Karen Juell, landets rikeste kvinne, arvingen på Bogstad Gård. Det har vært hotell for stortingsrepresentanter her, da Stortinget lå i Dronningensgate, der Hovedpostkontoret lå. Den gamle Stortingssalen er som kjent på Norsk Folkemuseum på Bygdøy. Her hadde Camilla Wergeland (senere Collett) ifølge Holme et utagerende nervesammenbrudd. Altså, en adresse som har huset mange begivenheter i historien, her ved noen av dem. Her ligger det tydeligvis nok stoff til en byvandring bare rundt dette huset.

Et artig paradoks er at Riksantikvaren holder hus i et ulovlig oppført bygg. RAs kontorer i bakgården som ca. 1900 opprinnelig var en lagerbygning, et havnelager, ble bygget med tregulv, her i Kvadraturen, hvor det fortsatt var murtvang.

Modell av gamle Oslo rundt år 1300. Bjørvika og Bispevika med Akershusfestning bak til venstre. Vi ser seks kirker og tre klostre, kongeborg og bispeborg samt Oslo Hospital. Nonneseter helt til høyre. Innbyggertall ca. 3000.

Om historie

Riksantikvaren liker historie. Han liker å fortelle og han liker å opplyse. Han benytter gjerne anledningen til å friske opp hukommelsen og historiekunnskaper både hos lek og lærd.

Han begynner gjerne ved Oslo Ladegård. Det eneste sted i Middelalderbyen som har en bygning som regelmessig er i bruk. Resten er som kjent ruiner, bortsett fra deler av Olavsklosteret som er under restaurering. Ladegården har sin egen historie på 1600-1700-tallet, men det er steinene og grunnmuren i første etasje som er interessant. Ladegården, som i dag er kommunens representasjonssted, er bygget på rester fra middelalderbiskopens borg. Bispesete ble opprettet i Oslo på 1100-tallet. Men allerede 100 år før var det en liten bebyggelse her med kristne gravskikker, om ikke annet. Funnet av graver ved ruinene av Clemenskirken har tidfestet Oslos grunnleggelse til ca. år 1000. Oslo kunne således feire 1000-års jubileum i år 2000.

Livet i stretene i Oslo rundt år 1300. Kongeborgen og Mariakirken i bakgrunnen. Illustrasjon Karl Fredrik Keller

Om middelalderuinene og -parken

Oslo ble anlagt ved Alnaelva, i ly av Ekebergåsen. Vi guider kjenner spesielt godt modellen av gamle Oslo slik man tror den så ut rundt 1314, da den lille byen innerst i viken hadde blitt hovedstad. 1300-tallet regnes som norsk høymiddelalder. I tiden frem til Svartedauen finner man her et høyt utviklet samfunn med stor bispeborg, seks kirker og tre klostre, blant annet Clemenskirken, Nikolaikirken, St. Hallvardskatedralen. Vi kjenner jo alle Nonneseter kloster gjennom Sigrid Undsets romaner om Kristin Lavransdatter. Mariakirken var kongens private kirke, og kongeborgen ved siden av (se illustrasjonen av Karl Fredrik Keller). Kong Håkon V Magnusson bygget også den første Akershus festning rundt 1290, for å forsvare byen. Folk bodde mellom de to makt-sentra i en tett trehusbebyggelse. Håkon V Magnusson døde uten mannlige arvinger i 1319. Datteren Ingeborg (Ingebjørg) var gift med en svensk hertug. Deres sønn ble konge av Sverige og Norge. Dette førte Norge inn i en personalunion med Sverige. Både Håkon V Magnusson og dronning Eufemia ble begravet i gulvet i Mariakirken.

Etter minst 14 branner brenner byen totalt ned i den store bybrannen i 1624. Norge har under tiden kommet i union med Danmark. Byen blir flyttet av den energiske kong Christian IV i ly av Akershus festning, i det vi kjenner som Kvadraturen. Den skulle bygges i mur for å forebygge bybrann, og den var lettere å forsvare rett ved festningen. Bjørvika blir heretter liggende i bakevja og ble brukt på ulikt vis i hundreårene fremover. Men det er likefullt vår felles historie og våre viktige kulturminner.

Om Riksantikvarens rolle og mandat

- Som ny riksantikvar er det min oppgave å ta vare på den historiske dimensjon, også i vår hovedstad. Her vil det ofte være nasjonale interesser som vi må ta hensyn til. Bjørvikautbyggingen er her helt sentral. Det er den største byutviklingssak i Norge, etter Kong Christian IV plan for Christiania med Kvadraturen. En utbygging som omfatter 700 dekar og i underkant av 1 million m² bruksareal og som berører unike nasjonale kulturminner, sier Holme.

- Byene er våre felles opplevelsessentre. RAs rolle er å sikre at ulike kulturhistoriske trekk kan oppleves av kommende generasjoner. Dette er særlig viktig i landets hovedstad, som er byen i vekst fremfor noen, fremholder Holme videre. Det RA har reagert på er at det i Bjørvikaplanen ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til historiske steder, byens historie eller kontakten mellom det nye og det gamle. Planen medfører at Middelalderbyen blir sperret inne fra fjorden med kontorbygg og boligblokker. Noen stakkars siktlinjer eller kikkehull hjelper ikke i denne sammenheng. Byen skulle jo åpnes mot fjorden i følge Fjordbyvedtaket.

Om planene for Bjørvika

Reguleringsplanen er et viktig redskap som skal ta for seg og utrede alle viktige sider ved en utbygging. I reguleringsplanen for Bjørvika på 230 sider står det to setninger om

middelalderbyen og byens historie. Til sammenligning har gondolbanen til Ringnes fått to sider. Spørsmålet om det her ikke foreligger en saksbehandlingsfeil blir reist. Oslos politikere ble nok villedet da Plan- og bygningsetaten forela bystyret denne mangelfulle reguleringsplanen. Et spontant spørsmål fra salen: *Skulle ikke nettopp politikere og byplanleggerne kunne denne historien?* Jo, de burde jo det, tenker vi. Svaret blir hengende i lufta.

Om innsigelse

En innsigelse er en formell henvendelse til politikere, byplanmyndigheter og utbygger om å stanse prosjekter fordi de er i strid med kulturminnevernet, med reguleringsplaner, kommunedelplanen og lignende. Et varsel om innsigelse ber partene tenke seg om. En reell innsigelse tar saken opp i departementet, i dette tilfellet med miljøvernministeren. Vi har sett eksempler på at miljøvernministre har stoppet prosjekter før; tenk bare på planen om høyhus på Karl Johans gate for noen tiår siden.

Om bevaring og kulturminnevern

En av grunnene til at RA har tatt tak i Bjørvikaplanen er kulturminister Trond Giskes og byrådsleder Erling Laes byttehandel om tomter og museumskaal våren 2008. En del av denne planen er at Munchmuseet, tross bystyrets eget vedtak om at det ikke skulle flyttes, likevel skal flyttes fra Tøyen.

Om Munchmuseet

Som ny riksantikvar markerte Holme allerede i november 2009 kritikk mot reguleringsplanen i Bjørvika i Oslo og nytt dominerende Munchmuseum i området. Arkitektkonkurransen om nytt Munchmuseum har ikke en reguleringsplan i ryggen. Det spanske forslaget ”Lambda” på 14 etasjer ble valgt. Kulturbyråden erklærte ifølge Holme offentlig at bygget skal gjennomføres ytterst på utstikkeren, foran Operaen. Problemet er bare at bygget bryter med gjeldende reguleringsplan som anviser maksimal byggehøyde på 6 etasjer. Vinnerforslaget Lambda representerer en ytter-

Det 14 etasjer høye Munchmuseet ringet inn. Noen som ser Operaen? Modell laget for Riksantikvaren. Flere bilder: www.riksantikvaren.no

ligere blokkering i bybildet utover den vedtatte Bjørvika-utbyggingen. (Se bildet) RA mener det er behov for å se på utbyggingsplanene på ny. Særlig de vedtatte bolig- og forretningsblokkene på opptil 11 etasjer murer middelalderparken inne fra resten av den historiske byen. RA har selv sørget for å få laget modeller og animasjoner som viser hvordan Lamda vil ta seg ut i terrenget og hvordan utbyggingen vil fremstå i froskeperspektiv. Flere bilder og filmsnutter kan ses på www.riksantikvaren.no

Om kulturminner og året 1537

Året 1537 var en viktig milepel for overgang fra middelalder til nytid, overgang fra katolsk tid til protestantisme i Norge. En rekke kulturminner er automatisk fredet gjennom **Lov om kulturminner**. Dette gjelder alle gjenstander og funn eldre enn 1537. Norsk lovgivning deler således museums-Norge i to. Universitetsmuseene har ansvaret for oldtiden og middelalderen, mens våre øvrige museer ha ansvar for tiden etter reformasjonen.

Om planene for Kulturhistorisk museum på Bygdøy

RA's andre viktige engasjement den siste tiden har vært å følge planene for et eventuelt nytt Kulturhistorisk museum. Noen ivrer for å flytte museet til Bjørvika med vikingskipene i. Mens andre vil ha alt til Bygdøy og la skipene få stå i fred. Kunnskapsdepartementet, Universitetet i Oslo og Oslo Kommune har kommet med ulike ønsker når det gjelder museum og skip. RA har i denne forbindelse laget en mulighetsstudie der han vil vise at det er mulig og kanskje mest naturlig at Kulturhistorisk museum bør ligge i kontakt med Norsk Folkemuseum. Her får man best fortalt kulturhistorien i sammenheng og man kan trekke veksler på hver-

Mulighetsstudie av et nytt Kulturhistorisk museum på Bygdøy. Mesteparten av museet er tenkt lagt under bakken og illuderer en gravhaug. Illustrasjon: Riksantikvaren/ NAV AS arkitekter MNAL

andre. Et eksempel er Gol stavkirke fra 1200-tallet som tar oss direkte videre fra vikingtid over i katolsk tid og senere kulturhistorien etter 1537.

Holme sier at i denne mulighetsstudien vil arkitekt Arnebergs Vikingskipshus spille 1. fiolin på den store tomten på Bygdøy, som i dag. De unike vikingskipene, Norges mest internasjonalt berømte kulturminne, blir del av en større museumsvandring. At bygget formes som en gravhaug over bakkenivå, gir et godt kulturhistorisk uttrykk. Holme understreker at alle museumsbygg ikke behøver å være såkalte signalbygg; en tydelig trend i Norge for tiden. RA har ingen preferanser når det gjelder hvor Kulturhistorisk museum skal ligge. Det viktigste for RA er at Vikingskipshuset og skipene hører sammen i en helhet, og at det ikke bygges nytt museum på fredet middelaldergrunn i Bjørvika.

Til slutt er Riksantikvaren, og for så vidt vi andre også, opptatt av hva skal de gamle ærverdige bygningene som huset Nasjonalgalleriet, Kunstindustrimuseet, Historisk museum, Samtidsmuseet, Deichmanske bibliotek og Munchmuseet på Tøyen brukes til? Ingen har hittil i debatten kommet med forslag til etterbruk. Hva med alle bank-, forsikring-, data- og revisorbygg som blir fraflyttet til fordel for nybygg i Bjørvika? Vi tregner bare å nevne DnB-NORs mange bygg i Kvadraturen. Jeg forstår at RA etterlyser en helhetlig plan for hele byen.

Wenche M. Wangen

Bjørvikatunnelen

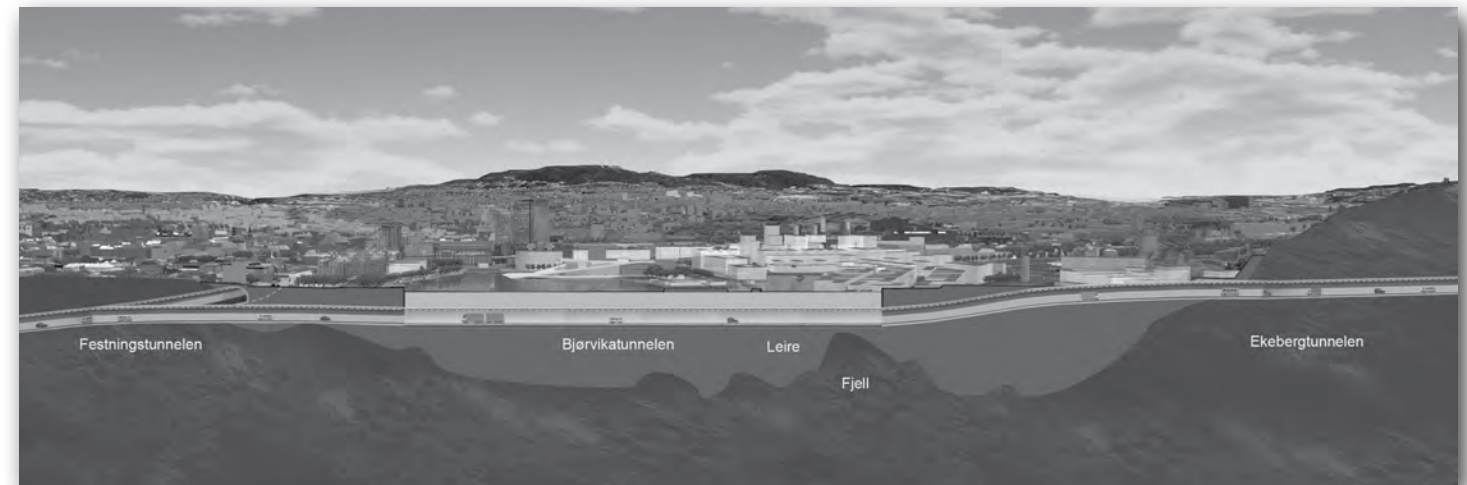
Senketunnelen ser ut til å bli en attraksjon i seg selv. Riktignok kan man risikere å passere under Oslo sentrum uten at en ser noe av byen. Man kjører inn i tunnelen ved Hjortneskaia og dukker opp igjen ved Ryen. Men senketunnelen tiltrekker seg ingeniører fra hele verden. Norge er kjent for mange tunneler. I Norge er vi gode på tunneler og undervannsteknologi. Og miljø. Enkelte hevder at det vil bedre miljøet. Senketunnelen er like kjent (utenfor Norge) som flere andre turistattraksjoner. En av våre nye guider i våres som har sendt oss et 12 sider langt notat om temaet, sier: *Jeg skjønner etter hvert at dette er "schwære" greier. Historisk er det faktisk større enn både Middelalderbyen, Munchmuseet og Fjordutbyggingen.*

Bjørvikatunnelen åpnet løpet i østgående retning den 26. april. Senketunnelen er ikke den første i verden eller Europa.

"Det spesielle med denne tunnelen er at det på grunn av grunnforholdene har vært et komplisert prosjekt. Det er første gang i historien at det settes trafikk på en senketunnel i Norge", sier prosjektleder i Statens vegvesen Svein Røed. "Byggingen har tatt fire år og har kostet 5,5 milliarder kroner".

Dersom du har tunnelfobi, har du alvorlig hastverk med å få den kurert. Den nye veien gjennom byen går 6 kilometer i tunnel. Vestgåendeløp åpnet til høsten. Da får vi trafikk i begge retninger med nye av- og påkjørsler. Når Bjørvikatunnelen åpner kan byutviklingen i Bjørvika begynne for alvor. Den nye broen, Nordenga bro, som skal gå mellom Bjørvika og Schweigaardsgt., skal ta seg av trafikken, mens Bispelokket rives og Dronning Eufemias gate bygges.

Wenche M. Wangen

Slottet og Linstow.

Den nye hovedstadens grunnstein.
Nasjonalmuseet – Arkitektur
07.05.–10.10.2010

Etter løsrivelsen fra Danmark i 1814 ble Christiania (Oslo) igjen hovedstad i Norge. Av de mange institusjonelle bygningene som da måtte oppføres, var Det kongelige slott (1825–48) den mest ambisiøse. Slottets plassering ble avgjørende for reguleringen av hovedstadens sentrum.

Bygningen ble tegnet av den danskfødte adelsmannen Hans D.F. Linstow og er et hovedverk innen norsk arkitektur. Utstillingen forklarer Slottets tilblivelse og redegjør for de viktigste rommene og funksjonene. En hovedattraksjon i utstillingen vil være "Den store komposisjon", Linstows vakre presentasjonstegninger til interiørene i hovedetasjen.

Kurator for utstillingen er Nina Høye

Hans Ditlev Frants Linstow, Slottet sett fra Linstows bolig i Wergelandsveien 15 (1850 eller tidligere.) Oljemaleri (utsnitt). Oslo Museum, Bymuseet

Grunnloven får ansiktsløftning

”Jeg troer vor Grundlov bedst paa Jord”, sang Henrik Wergeland, og det kan så menn være at han hadde rett. Den har da også hengt i glass og ramme i klasserommene landet over.

Men fullkommen kan loven ikke ha vært, for siden mai 1814 har det vært gjort mer enn 300 endringer og tillegg. Mer enn to tredjedeler av paragrafene har vært endret én eller flere ganger.

Språket er fryktinngytende gammeldags, og som kjent – hvis det er kjent – utformes også nye bestemmelser på det samme alderdommelige språk. Selv sier Grunnloven ingenting om hvordan språket skal være.

Men lovens språk har ikke fått stå uantastet. Noen tror at det er 1814-språk de møter i Grunnloven, men det er feil. Stortinget sørget i 1903 for å gi lovteksten en språklig ansiktsløftning og korrigerte i den forbindelse noen grammatiske feil i bestemmelser fra 1800-tallet. Resultatet ble et enhetlig språk noenlunde i samsvar med juridisk-administrativ skriveskikk på slutten av 1800-tallet.

1903-NORMEN

1903-normen har siden vært holdt i hevd. Folk som vil fremme grunnlovsforslag, forsøker å skrive i henhold til den. Men dét er ingen smal sak, og dermed går det som det gjør: Dels opptrer moderne rettskrivning og grammatikk i strid med 1903-normen, dels og især forekommer hyperkorrekte former som ser gammeldagse ut, men som altså ikke harmonerer med normen.

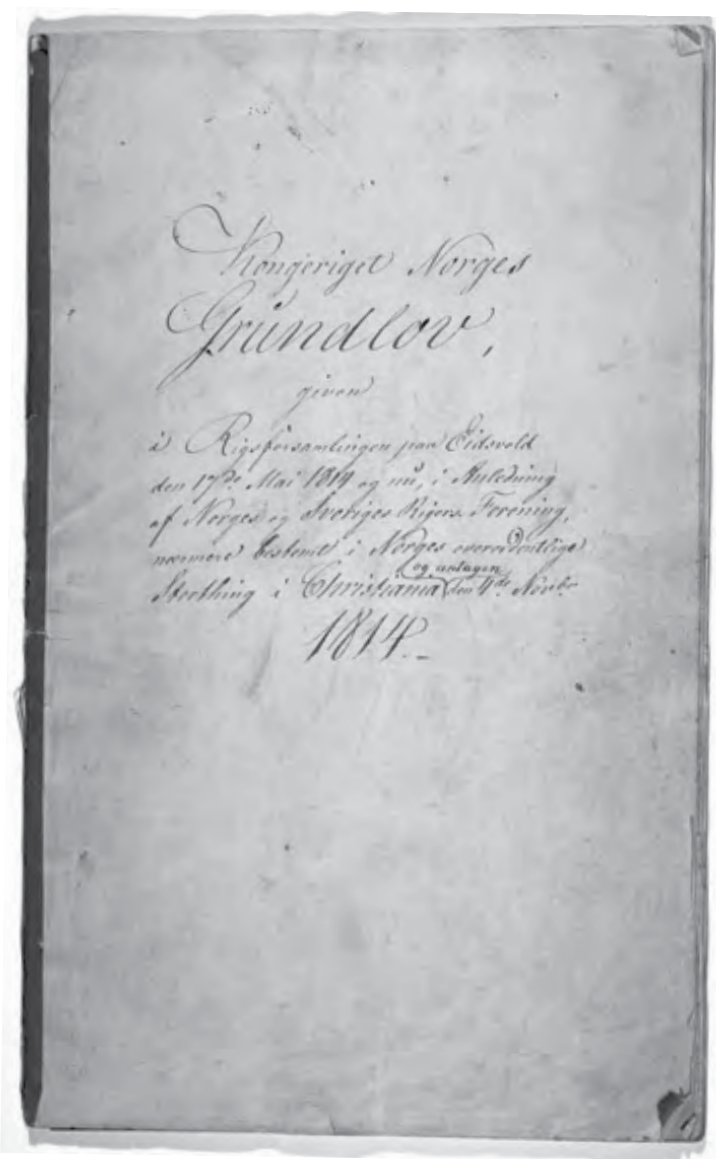
Situasjonen for forslagsstillere vil imidlertid bli lettere etter at presidentskapet i år har instituert en ordning med obligatorisk språkkontroll.

Avvik fra 1903-normen har hittil ikke vært godtatt, og i 2006 vedtok Stortinget – etter de strenge regler som gjelder for grunnlovsforslag (Grl. § 112) – å foreta språklige rettelser i 15 paragrafer. Etter den ryddeaksjonen gjenstår nå bare noen få avvik fra 1903-normen. Et grunnlovsforslag om fire nye rettelser blir innlevert i disse dager.

Under utviklingens gang er det blitt et svelg mellom lovens språk og alminnelig moderne skriftspråkspraksis. Behovet for en språklig ansiktsløftning er til stede.

Derfor har jeg utformet en grunnlovstekst som ”gjør 1903 om igjen” godt og vel hundre år etter.

Språket er her løftet opp mot vår tid, men moderniseringen er varsom, og tekstens verdige preg er bevart. Mange gamle

kulturord og betegnelser for realia er således blitt stående. Teksten skal gjerne bære minnelser av den tid den ble til i.

MER OMFATTENDE ENN I 1903

1903-revisjonen var meget forsiktig. En språklig oppjustering i dag må være noe mer omfattende, og det har å gjøre med de språkhistoriske forhold: Avstanden mellom skriftspråket i 1814 og den juridisk-administrative skrivepraksis nitti år etterpå var betydelig mindre enn avstanden mellom 1903-normen og dagens norske skriftspråk. En lesevant person omkring århundreskiftet var fortrolig med den ortografi og grammatikk han møtte i Grunnloven etter 1903. Siden da har språkutviklingen skutt fart, og språket i 1903-utgaven fortoner seg for de fleste nordmenn i dag som vanskelig tilgjengelig. ”En vanlig leser i dag vil knapt forstå sin grunnlov,” sier sosiologiprofessor Stein Ringen.

FLERE LØSNINGER

I boken Frihetens palladium – i språklig belysning, utgitt av Stortinget i 2002, har jeg presentert og kommentert i alt fem alternative løsninger på vårt språklige dilemma.

Én løsning er at Grunnloven behandles som andre lover, dvs. at nye bestemmelser i moderne språkdrakt innføres side om

side med de gamle språkformene. I et brev til representantene og partigruppene på Stortinget tidligere i år har president Thorbjørn Jagland forutsatt at denne muligheten allerede foreligger, og dette har medført at flere grunnlovsforslag nå er innlevert i to versjoner – én på konvensjonelt grunnlovsnorsk (1903-varianten) og én på dagens norsk. Stortinget får selv avgjøre hvilken form de nye bestemmelsene i hvert tilfelle skal ha.

Den motforestilling som straks melder seg, er at en slik ordning, med syntaksblanding og morfologisk og ortografisk virvar som en uomgjengelig konsekvens, gjør grunnlovsteksten til et uestetisk miks-maks, uverdigg for den posisjon Grunnloven har i nasjonens liv og i nasjonens bevissthet. Et dokument av slik dignitet fordrer en stilistisk enhetlig, harmonisk form og bør ikke være noe språklig lappverk.

LETTERE TILGJENGELIG

Min oppgave har vært å løfte teksten opp mot vår tid ved å fjerne en del av de aldersmerker som gjør teksten vanskelig tilgjengelig. En følge av en eventuell oppjustering vil være at de som heretter skal fremsette grunnlovsforslag, ikke lenger skal behøve å mestre et skriftspråk med røtter i 1800-tallet (eller søke hjelp til oversettelse).

I mitt forslaget er mye av lovekstens særegne høytidelige preg ivaretatt, og mange glosor som ikke hører til dagligdags ordforråd, er bevart. For øvrig er det lagt til grunn at selve meningsinnholdet i bestemmelsene ikke på noe punkt skal berøres; revisjonen holder seg strengt innenfor rammen av en språklig-formell justering. Foreligger det risiko for betydningsforskyvning, avstår jeg fra å foreta noen endring.

En utførlig redegjørelse for forslaget og en detaljert oversikt over hvilke endringer som er forslått, blir trykt sammen

Kongeriget Norges Grundlov, given i Rigsforsamlingen paa Eidsvold den 17de Mai 1814

moderne stavning av fremmedord (dispensasjoner, miljø, poeng); øy (høy) i stedet for øi; å i stedet for aa; infinitivsmerket å i stedet for at; ks (straks) i stedet for x; v (av) i stedet for f; t (Stortinget) i stedet for th; moderne fordeling e/æ (velge), nd/nn (henne), ld/ll (bifalle); moderne fordeling k/g (språk), p/b (ekteskap), t/d (møte); dobbeltkonsonant i tilfeller som opp, flagg.

Hva tegnsettingen angår, er den någjeldende grunnlovsteksten meget ujevn. I mitt forslag er kommateringen konsekvent gjennomført etter moderne prinsipper.

MED GULLSKRIFT

Aller sist en forsikring til dem med sans for språklig pietet og historisk sammenheng: En forsiktig ansiktsløftning betyr ikke noe brudd med arven fra Eidsvoll – det bruddet kom allerede i 1903.

Årstallet 1814 lyser med gullskrift i vår historie. Samme lyskraft har ikke 1903, og det er vanskelig å se at rettskrivningsrevisjonen akkurat det året skal være av slik skjellsettende betydning at dens detaljer skal bli stående uantastet for all framtid.

Finn Erik Vinje
Professor Emeritus

Karikatur over svenskenes forsøk på å slå Norge sammen med Sverige.

KRIGEN I NORGE 1940-45

Høsten 2009 arrangerte Oslo Guideforening en foredragsrekke på tre over emner fra den annen verdenskrig.

Først ute var Rolf Berg, med historie hovedfag og hovedoppgave om militær motstand i Rogaland 1940 – 1945. Ansatt i utenrikstjenesten frem til 2005. Nå pensjonert ambassadør.

Milorgs rolle under den tyske okkupasjonen av Norge.

I sitt foredrag om militær motstand i Norge 1940 – 45 tok foredragsholderen utgangspunkt i den norske nøytralitetspolitikken og britiske og tyske planer om militære operasjoner mot Norge. De tyske planer omfattet en militær invasjon av hele det norske landterritorium med etterfølgende okkupasjon. De britiske planer var langt mer uklare og udefinerte. De britiske planer tok i samarbeid med Frankrike sikte på en begrenset militær intervensjon i Norge. Britene ønsket å fremprovosere et tysk fremstøt mot Norge som så skulle møtes med britiske land- og sjøstridskrefter.

De britiske planer førte imidlertid ikke frem, og tyskerne la under seg hele landet etter en krig som varte fra 9. april til 7. juni 1940, da regjeringen forlot landet for å fortsette den militære kamp fra London.

I Norge førte forhandlingene om å skape et norsk administrasjonsråd ikke frem. Den tyske rikskommissær Terboven opplyste da at for fremtiden måtte nordmenn forholde seg til Quisling, hans nasjonale samlingsparti NS, og det kommisariske statsråd.

Frontlinjene var hermed trukket opp og kom til å bli slik gjennom resten av krigen. Det var Quisling og nazifiseringsplanene som la grunnlaget for den norske nasjonale motstand. Denne motstand kom til å bli ført langs to akser; den militære og den sivile.

Den militære motstand var hovedsakelig konsentrert om oppbyggingen av en norsk militærorganisasjon, Milorg. Denne var egentlig først å betrakte som en nærmest privat organisasjon, men i slutten av 1941 ble Milorg anerkjent som en del av den norske forsvarsmakt og lagt direkte under Forsvarets Overkommando i London. Milorgs hovedoppgave var å utdanne soldater, jegere, først som

støttetropper for en ventet alliert invasjon i Norge. Da denne ikke kom ble det besluttet at skulle Milorg være en norsk militær organisasjon som skulle ha en rolle ved det endelige sluttoppgjør i Norge, enten det ble tysk kapitulasjon eller en tysk motstandskamp. Ved siden av Milorg opererte mindre norske motstandsgrupper som hovedsakelig var rekruttert fra den kommunistiske side.

En annen viktig del av motstandskampen bestod av forskjellige etterretningsorganisasjoner. Den største av disse var den norsk ledede XU. En annen viktig organisasjon var den britiske SIS. Den britiske militære organisasjon SOE spilte også en viktig rolle når det gjaldt sabotasje, etterretning og utdanning av norske jegere. SOE opererte først uavhengig av norske offisielle kommandoled, men etter hvert ble det etablert gode samarbeidslinjer.

I 1942 forventet den norske motstand at det ville bli foretatt en alliert invasjon i Norge. Dette førte til at Milorg ble overeksponert og deler av organisasjonen ble revet opp og måtte bygges opp fra bunnen av. I realiteten forelå det aldri seriøse planer om en invasjon i Norge selv om Churchill periodevis lekte med denne tanken.

Men Hitler var overbevist om at de allierte ville gjøre en landgang i Norge og var nærmest besatt av Norges rolle i både alliert og tysk krigsstrategi. Han kalte Norge et ”skjebneområde”. Fra 1942 ble Norge imidlertid en klart annenklasset skueplass i den allierte strategi, men for tyskerne forble Norge en vesentlig del av deres planer. På det meste var det nærmere 400 000 tyskere stasjonert i Norge.

Utviklingen av den norske motstandskamp ble særlig etter landgangen i Normandie i juni 1944 preget av de alliertes ønske om at tyskerne skulle beholde så mange soldater i Norge som mulig. Disse kunne ellers kunne bli satt inn i kampene mot de allierte på kontinentet. Blant annet ble det gjennomført omfattende sabotasjeaksjoner mot tyske trosskanser i Norge vinteren 1945.

Blant sabotasjeaksjonene er angrepet mot Vemork i begynnelsen av 1943 den mest kjente. I krigens siste fase mottok Milorg store våpenforsyninger. Det var da slått fast at organisasjonen ville få en viktig rolle i krigens slutfase i Norge. Man kunne heller ikke utelukke at fanatiske tyske grupper ville samle seg i et siste slag i Norge – ”Festung Norwegen”.

Ved den tyske kapitulasjon utgjorde milorgstyrkene ca. 40 000 mann. De spilte en viktig rolle i avviklingen av den tyske okkupasjon i Norge og til gjenopprettelse av den demokratiske styreform i landet.

Det kan i denne sammenheng være grunn til å minne om at det viktigste norske bidraget til de alliertes seier var det handelsflåten som sto for. En amerikanske admiral ga uttrykk for at dette bidraget var like viktig som 1 million soldater.

De nordiske landenes ulike roller under 2. verdenskrig

5. november 2009 holdt Per Morten Vigtel, som er utdannet statsviter fra Universitetet i Oslo, et foredrag om de nordiske landenes ulike roller under den andre verdenskrigen.

Norge hadde Kongen og regjeringen i Storbritannia og deltok fullt og helt i krigen på alliert side. Danmark var i likhet med Norge okkupert av tyskerne, men samarbeidet de tre første krigsårene med tyskerne. Sverige klarte å opprettholde sin nøytralitet, mens finnene gikk inn i krigen på tysk side.

En viktig årsak til at det gikk slik skyldtes at de fire landene hadde helt ulike historiske erfaringer. Norge har i alle år vært avhengig av import av mat og livsnødvendige produkter. Den britiske blokaden av Norge i årene 1807-14 skapte hungersnød i Norge. Selv om Norge førte en nøytralitetspolitikk etter 1905 ble det lagt avgjørende vekt på ikke å komme i konflikt med britene.

Til forskjell fra Norge har Danmark alltid vært selvforsynt med mat. Danskene hadde et like nært forhold til Tyskland som Storbritannia. Danmark ville neppe blitt okkupert i 1940 hvis dette ikke hadde vært nødvendig for å sikre forsyningslinjene til Norge.

Sverige har historisk sett vært mer avhengig av Tyskland enn Storbritannia. Det var betydelig svensk sympati for Tyskland i 1930-årene. Svenskene lyktes da også å opprettholde sin nøytralitet under hele krigen.

Finland var underlagt russisk styre 1809-1917. Det russiske overfallet på Finland i 1939 og den etterfølgende vinterkrigen gjorde at finnene gikk sammen med tyskerne inn i Sovjetunionen i 1941.

Vigtel foretok deretter en sammenligning mellom norsk og dansk motstandsbevegelse. I Norge varte krigen med tyskerne i to måneder. Deretter flyktet Kongen og Regjeringen til Storbritannia. Allerede 9. april hadde Hambro sørget for at Stortinget overførte sine fullmakter til Regjeringen. Det betydde at for Norges del var både den lovgivende og utøvende myndighet intakt – uavhengig av tyskernes kontroll.

Slik var situasjonen ikke i Danmark. Formelt sett var Danmark aldri i krig med tyskerne. I stedet fortsatte Kongen, Regjeringen og Folketinget sitt arbeid som før. Så sent som i 1943 arrangerte Danmark Folketingsvalg.

Den danske samarbeidslinjen medførte at enhver motstand måtte besluttes og gjennomføres i åpen protest mot landets lovlige myndigheter, noe som i utgangspunktet var svært vanskelig. Dette var en helt forskjellig situasjon fra den norske, som ble gjennomført i nært samarbeid med og full støtte fra norske myndigheter i London og våre allierte.

I august 1943 ble situasjonen radikalt endret i Danmark. Det ble da gjennomført omfattende massedemonstrasjoner og streiker i en rekke danske byer. Dette medførte skarpe tyske reaksjoner, blant annet ble det innført unntakstilstand over hele Danmark.

Dette førte til at den danske regjeringen søkte avskjed, noe som med ett gjorde situasjonen for den danske motstandsbevegelsen mye lettere. De behøvde ikke lenger ta hensyn til en lovlige regjerings advarsel og forbud mot motstand. Fra da og ut krigen var den danske motstandsbevegelsen minst like effektiv og handlekraftig som den norske.

Erfaringene fra den andre verdenskrigen medførte at de fire nordiske landene i mange tiår kom til å føre en helt forskjellig utenrikspolitisk kurs. Norges og Danmarks bakgrunn fra krigen gjorde det naturlig for dem å gå inn i NATO, noe som skjedde i 1949. Sverige valgte på sin side å videreføre nøytralitetslinjen.

Finland måtte derimot som følge av fredslutningen med Sovjetunionen gå inn i en ”vennskaps- og samarbeidsavtale” med Sovjetunionen som la sterke bånd på Finnlands handelfrihet i utenriks- og sikkerhetspolitikken. Denne avtalen varte helt til Sovjetunionens sammenbrudd i 1991.

Det tredje foredraget ble holdt av sivilingeniør og veteran fra Tysklandsbrigaden Lars R. Gjertsen den 26. november 2009.

Enheter av brigade 501, som nå skal gjøre sin tørr i Tyskland, drar med "Svalbard" fra Oslo 4. februar 1950. De skal bl.a. til Rendsburg og Neumünster.

Historien om Tysklandsbrigaden

Tysklandsbrigaden var en norsk kontingent som fra januar 1947 til april 1953 deltok i okkupasjonen av Tyskland. Brigaden besto av 4.000 mann sammensatt av kontingenter fra hele landet, som etter en grunnleggende utdanning i Norge hadde 6 måneders tjeneste i Tyskland. I alt gjorde omkring 40.000 norske soldater tjeneste i Tysklandsbrigaden. En av disse var veteranen Lars Gjertsen.

Bakgrunnen for Tysklandsbrigaden var den 2. verdenskrig og Hitler-Tysklands sammenbrudd. I motsetning til det som skjedde etter den 1. verdenskrigen ble Tyskland etter 2. verdenskrig okkupert av de allierte troppene. Etter avtale mellom de fire stormaktene ble Tyskland delt i fire områder som hver ble okkupert av amerikanske, britiske, franske og sovjetiske soldater. I tillegg til den militære okkupasjonen hadde disse også den første tiden ansvaret for den sivile administrasjonen.

Det sier seg selv at dette var ressurskrevende for de landene det gjalt. Ettersom Norge under krigen hadde hatt et særlig nært samarbeid med Storbritannia – både Kongen og regjeringen oppholdt seg som kjent her – anmodet britene Norge om å hjelpe til med okkupasjonen.

Denne anmodning ble positivt besvart fra norske myndigheter. Operativt og øvelsesmessig samarbeidet brigaden med den britiske Rhinarmé. Brigaden var først forlagt i Harz. I 1948 ble den flyttet til Schleswig-Holstein.

Den amerikanske, britiske og franske okkupasjonen opphørte etter at Vest-Tyskland hadde bygd opp en sivil administrasjon. I 1949 ble det opprettet en egen vest-tysk regjering med Konrad Adenauer som forbundskansler. Vest-Tyskland ble medlem i NATO i 1955 og var medlem helt fra starten i Kull- og stålunionen i 1950 og var med å opprette EEC i 1957.

Den sovjetiske okkupasjonen av det som etter hvert ble Øst-Tyskland (DDR) varte imidlertid helt til 1989, da muren falt. Riktignok fikk DDR en egen regjering allerede i 1949, men denne var i alle år under sovjetisk styring og kontroll. Gjennom sin deltakelse i okkupasjonen av Tyskland spilte Norge således en liten, men viktig rolle i gjenoppbyggingen av av Tyskland.

Sammendragene er skrevet av foredragsholderne og redigert av Aud Vigtel

Osloguidenes påskevandring 2010.

Siden jeg oppholdt meg i Oslo i påsken i år benyttet jeg anledningen til å følge noen av påskevandringene som Oslo Guideforening hadde satt opp. Av mange interessante tilbud i perioden fra og med lørdag 29.3. til og med 1. påskedag valgte jeg å følge to av vandringene – den ene langfredag med tema "900 år med kristentro", den andre 1. påskedag med "Oslo innerst i Viken – vandring i Middelalderparken" som tema. Det var Jane Ennis og Lisen Wikant som sto for guidingen på disse to turene. Gruppen av oppmøtte (rundt 60 personer) langfredag ble delt i to og jeg fulgte Lisens tur. Turen startet ved gamle Aker kirke som er Oslos eldste bygning. Kirken ble bygget tidlig på 1100-tallet. Aker kirke har samme arkitektur som St. Hallvardskirken i Gamlebyen hadde, men formatet er mindre. St. Hallvardskirken kan vi i dag kan se ruinene etter. Gamle Aker kirke ble lenge vurdert som ikke bevaringsverdig, men bl. a. grunnet at Aker ble innlemmet i Christiania i 1849, ble bygget bevart for ettertiden. Vi fikk anledning til å gå inn i kirken og hørte på koret som øvde til langfredagens Pasjons-gudstjeneste som skulle holdes samme ettermiddag kl. 15. Turen var lagt opp slik tidsmessig at de som ønsket det kunne returnere til kirken og overvære gudstjenesten etter vandringen.

Fra gamle Aker kirke spaserte vi videre langs Akersveien til den russisk-ortodokse kirken ved Vår frelsers Gravlund. Dette lille murbygget innenfor gravlunden har blitt benyttet som kirkelokaler siden 2002. Det ble etterhvert et behov for å opprette en russisk-ortodoks kirke i Oslo grunnet en gradvis større innvandring fra Russland til Norge etter 1990 da det ble lettere for russere å reise. Også her fikk vi komme inn og lytte til vakker korsang og messe på norsk og kirkeslavisk.

Siste stoppested var St. Olavs katolske domkirke i Akersveien 12 der langfredagsliturgien på polsk nettopp var over. I Akersveien 4, rett ved St. Olavskirken, ligger den katolske privatskolen St. Sunniva. Skolen har i dag 540 elever og ble opprettet i 1865 av St. Joseph-søstrene. I Akersgaten 14 ligger også den katolske bokhandel. Grunnet disse institusjonene blir området blir ofte omtalt som det katolske kvarter.

Været denne langfredagen bød på iskald vind og også litt regn til tider, men til tross for sure værforhold var det en meget interessert gruppe som fulgte vandringen. En deltaker jeg kom i snakk med fortalte at hun hadde vært med på hver eneste vandring organisert av Oslo Guideservice denne påsken. Hun var svært begeistret både for de enkelte guider hun hadde fulgt og for programmet i sin helhet. Blant publikum på begge vandringene jeg fulgte deltok også noen andre Oslo-guider. For oss, i tillegg et godt arrangement, var dette et fint påfyll og mye ny informasjon med tanke på den kommende turistsesongen. Vinkling, tematikk og informasjon blir naturligvis allikevel annerledes på slike vandringene enn når det er snakk om guiding på andre språk for turister som kommer hit på kortere besøk fra utlandet.

1. påskedag var det igjen Lisen og Jane som sto for guidingen. Jeg fulgte denne gangen Janes omvisning. Temaet for denne vandringen var altså "Oslo innerst i Viken – vandring i Middelalderparken". Vi møtte opp ved Gamlebyen kirke like nedenfor skråningen som fører opp mot Sjømannskirken og Ekeberg. Kirken ligger rett ved Oslo hospital som i dag er et psykiatrisk sykehus. Oslo hospital kan man se på venstre siden når man kjører opp Ekebergveien. Gamlebyen kirke ble vigslet i 1796 og er bygget der det tidligere lå et Fransiscanerkløster fra 1200-tallet. Etter reformasjonen som medførte at den katolske kirkes eiendeler ble overtatt av konge og adel ble klosteret benyttet som hospital inntil bygningen brant i 1567. På denne vandringen var oppmøtet langt større enn på langfredag, ca. 100 personer. Vi ble også denne gangen delt opp i to grupper som fulgte hver sin guide. Turen startet ved Gamlebyen kirke der vi fikk komme inn og fikk en liten historisk introduksjon ved sogneprest Anne Grete Hagen. Vandringen gikk så videre til kirkeruinene ved vannspeilet, ruinene etter Clemenskirken, Mariakirken, Nikolai-kirken – alle stort sett bygget på 1200-tallet og til slutt Ladegården og ruinparken/St. Hallvardskirken der også Bispegården ligger i dag. Bispegården ble bygget over et tidligere kloster – St. Olavs klosteret. Det er der Oslo-biskop Kvarme har sine kontorer i dag.

Været var mer behagelig 1. påskedag og det var sol mesteparten av tiden. Tilbakemeldingen har også i etterkant vært udelt positiv fra publikum, guidene får mye ros og viser at denne typen vandring kan bli et nytt satsningsområde.

Andre guider som ledet disse vandringene i påsken var Margareth Sveen, Åse Kjos Jacobsen og Marie Berg. Opplysninger om vandringene ble lagt ut på flere nettsider, Oslo Guideservice spredte også informasjon til hotellene i byen gjennom brosjyrer og programmet ble annonsert i de største dagsavisene. Rundt 650 personer har totalt deltatt på de ulike vandringene. Det mest populære enkeltarrangementet skulle vise seg å bli Rådhusvandringen den 31.3. der 115 mennesker møtte opp og bl. a. besøkte Rådhusårnet der de fikk høre klokkespill v/ klokkenist Vegard Sandholt.

Alle Oslo-guider som har lyst og anledning blir nå oppfordret til å foreta vandring av denne typen.

Brit Hasvoll

Guideforeningens besøk på Norsk Teknisk Museum 09.02.10

Dagens selvfølgheter er allerede på museum. Har du tenkt over at Synthesizeren er 40 år i år? Kan vi tenke oss hverdagen med TV, mobil- og Internett uten digital lyd? Det hele startet med Thomas Edison, ja han med lypæra, vet du. Amerikaneren Edison var en av verdens største oppfinnere. I tillegg til lypæra, fant han altså opp fonografen i 1877. Han var et unikt oppfinnertalent, men han hadde også forretningssans og -teft. Takket være hans iver etter å få sine produkter ut på markedet har vi altså gjennom utvikling og utbedring av teknologien fått både gramfoner, jukebokser og til slutt digital lyd. På Norsk Teknisk Museum kan vi følge utviklingen steg for steg fra Norges første lydinnspilling i 1879 og fremover.

På Teknisk museum kan vi oppleve utstillinger hvor historiske gjenstander forteller om arbeid og dagligliv i Norge gjennom tidene. Vi kan følge utviklingen av transport og luftfart, norsk industrihistorie, energi, musikkmaskiner, skog- og metallindustri, olje og gass, plast, klokker og ur, kalkulatorer og datamaskiner, sykdommer og behandlingsformer og livet på sykehus gjennom tidene.

Foreningen Norsk Teknisk Museum ble stiftet i 1914, i forbindelse med den store jubileumsutstillingen på Frogner knyttet til feiringen av den norske grunnlovens 100-års markering. Flere av museets gjenstander stammer fra denne utstillingen. Museet åpnet for publikum i 1932. Teknisk Museum har tidligere hatt utstillingslokaler i Vikingskipshuset på Bygdøy. En lang periode holdt det til i Fyrstikkalleen på Helsefyr. Dagens museumsbygg i fire etasjer ble offisielt åpnet på Kjelsås i mai 1986. Her disponerer museet 25 000 kvadratmeter. Det inkluderer utstillingslokaler og kontorer, lager og magasiner, verksteder og bibliotek. I 1995 fikk Teknisk Museum status som nasjonalmuseum. Teknisk Museum har siden starten hatt oppgaven med både å være samtidsmuseum og historisk museum for industri, vitenskap og teknologi. I dag har museet også det nasjonale ansvar for Nasjonalt medisinsk museum og huser også Norsk Telemuseum.

Utstillingene formidler utviklingen av det moderne Norge fra et jordbrukssamfunn til et industrisamfunn. Museet tar mål av seg til å kaste lys over gjensidigheten mellom utviklingen av vitenskap, teknikk, industri og medisin på den ene siden og samfunnet på den andre.

Museet holder interessante og lærerike utstillinger, aktiviteter og demonstrasjoner for hele familien og skoleklasser i grunn- og videregående skole. Museet har et interaktivt vitensenter. Vitensenteret illustrerer de fysiske

lovers grunnprinsipper gjennom tilbud om lekende læring via interaktive installasjoner. 46 årsverk sørger for mer enn 15 spennende utstillinger og daglige omvisninger i museet. Museumsbesøket her er kjent som morsomme og lærerike opplevelser for både store og små. Museet har ca. 208 000 besøkende hvorav ca. 60 000 skoleelever.

Musikkmaskiner, ja, Edison startet det hele. I utstillingene kan vi følge utviklingen fra det selvspillende pianoet via spilledåsen til dagens CD'er, iPod eller MP3-spillere.

Lurer du på hvordan man i 1952/53 fant ut av DNA-molekylet eller hvor vi har ordet celler fra, finner du svar i utstillingen Usynlig verden – kroppens usynlige bestanddeler. Den tar for seg den vitenskapelige visualiseringens historie fra det første mikroskopet til partikkelakseleratorene.

Sunn sjel i et sunt legeme. Kolera, tuberkulose, polio er alle tre eksempler på sykdommer som har satt sine spor i hukommelsen og i utvikling av medisinsk teknologi. Utstillingen forteller om medisinsk forskning, klinisk medisin, psykiatri og folkeopplysning de siste 150 år. Sammen med utstillingen *God bedring!* vises hvordan livet på sykehus har artet seg for både pasienter og ansatte. Se modellen av det gamle Rikshospitalet der Pilestredet Park ligger i dag.

Industrien langs Akerselva.

Akerselva renner forbi museet. Midt på 1800-tallet ga den kraft til landets første industrielle revolusjon. Utstillingen fokuserer på ulike industrigrener: verkstedindustrien, tekstilindustrien, metallurgisk industri, næringsmiddelindustri og farmasøytisk industri. Dampmaskin nr. 4 fra Myrens Mek. Verksted, en vevstol og en spikermaskin fra England, alle fra tidlig 1850-årene, er klenodier du kan se i denne avdelingen.

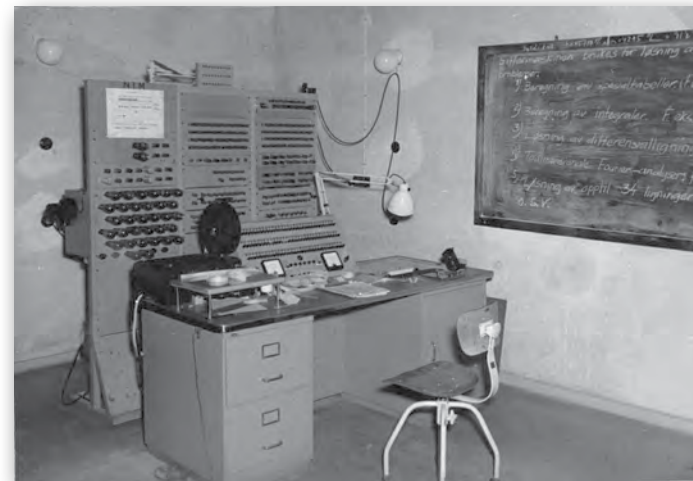
Jern og hjerne.

Thune, Aker og Nyland er navn vi kjenner fra verksted- og verftsindustrien i Oslo. De tre mekaniske verkstedene ble etablert fra midten av 1800-tallet. Utstillingen viser utviklingen av norsk verkstedindustri fra smie til moderne bedrift.

Skogen som ressurs. Norge er kjent som trelastnasjon. Våre store skoger har alltid vært kilde til oppvarming og som byggemateriale. Vi har bygget stavkirker, båter, seilskuter og ulike former for trehus gjennom hundreåra fra vikingtiden via oppgangssaga på 1400-tallet og fram til i dag. Sagbruks-, trelast- og treforedlingsindustrien samt tømmer, planker og trevirke var i mange hundre år en av landets viktigste eksportartikler. Museet viser ulike innretninger fra den mekaniske industrien.

Samferdsel.

Hjul, skinner og vinger. Utstillingen i annen etasje med et helt fly, Norges første bil, første trikk, første VW-boble i Norge er noen av attraksjonene. Bilsalget ble frigitt i 1960. Her kan du følge utviklingen fra T-Forden til Harley Davidson.

Fra kuleramme til mikroprosessor.

Prototypen til den første regnemaskinen ble lansert i 1820 og den første serieproduserte regnemaskinen (aritmometer) kom i 1860. Det er flere av oss som ennå husker hullkortenes tid. Hullkortmaskinen ble utviklet fra slutten av 1800-tallet. Den første norskbygde elektroniske computer het "Nusse" og sto ferdig i 1953.

Energi.

Edison er nevnt, en annen oppfinner var James Watt. Watts dampmaskin fra 1820-årene er å finne på Teknisk Museum. Visste du at den første turbinen ble patentert av en fransk-

mann? Den ble brukt til å drive en dreiebenk på Kongsberg Våpenfabrikk fra 1844-1893. Turbinen har senere vært avgjørende for å utnytte Norges vannkraftresserver.

Olje og gass.

Oljeutstillingene i underetasjen viser den fascinerende historien om hvordan olje og gass ble Norges nye næring og ledende inntektskilde og økonomiske sektor etter 1970.

Plast i det moderne Norge.

Følg de første plastproduktene fra bakelittpressen fra 1930 til syntetiske plastprodukter i våre dager. Plastprodukter er blitt uunnværlige for industri, husholdning og klær.

Klokker og ur.

Visste du at den første norske urmaker ble utdannet i England? I utstillingen kan du følge urmakerfaget fra 1600-tallet til i dag. Norsk Urmuseum av 1904 holder til i Teknisk Museum fra 1995. Klenodiet er et fransk veggur fra 1678 som har tilhørt operasangerinnen Kirsten Flagstad.

Av temporære utstillinger:

Dødens ingeniører:

Topf & Söhne – ovnsbyggerne i Auschwitz fra 11. mars til 31. oktober 2010. Hvordan kunne vanlige mennesker bidra til å effektivisere masse mord? Spørsmålet får oss til å reflektere over teknikkens rolle i samfunnet. Utstillingen tar utgangspunkt i maskinfabrikken Topf & Söhne, som leverte krematorieovner til tilintetgjørelsesleiren Auschwitz-Birkenau.

Verdilos?

Den vanskelige psykiatrihistorien - Utstillingsperiode: 23. mars - 5. september 2010. Tingene som forteller psykiatriens historie forfaller og forsvinner. Ny Hot Spot-utstilling står nå på Nasjonalt medisinsk museum. Med utgangspunkt i Lier Sykehus, graver denne utstillingen fram noen av de fortellingene og stemmene som finnes i de psykiatriske institusjonenes historie.

Til slutt i denne presentasjonen av Norsk Teknisk Museum, hvis visjon er å bli Norges mest synlige, dristige og dialogorienterte museum, vil jeg nevne at de regelmessig arrangerer "Senkveld" for voksne som vil leke og treffe likesinnede. For mer se www.tekniskmuseum.no

Wenche M. Wangen

Oslo Domkirke restaurert

Siden 1. august 2006 har Oslo Domkirke vært under restaurering. Lenge har det velkjente bygget delvis vært skjult bak stillas og presenning.

Når dette leses, er kirken åpnet for bruk. Det betyr ikke nødvendigvis at alt arbeidet er avsluttet.

Det var sterkt påkrevet å få gjort noe grundig med å bringe kirken til en forsvarlig stand. I takkonstruksjonen var det omfattende råteskader.

Jeg var så heldig å få en titt inn bak gjerdene sammen med tidligere kolleger. Prosjektleder for restaureringen Marianne Gulliksen viste oss kirken både utenfra og innenfra og forklarte oss om det arbeidet som var gjort og som for langt har passert 130 mill. kroner i kostnader. Det har vært brukt den fremste fagekspertise både til rådgivningen og i utførelsen av arbeidet. Hovedentreprisen har Skutle AS hatt og Kirkelig Fellesråd i Oslo er byggherre. Selvsagt har både riksantikvaren og andre eksperter fremmet sine synspunkter på det som skulle gjøres.

Tak og fasade

Først var det nødvendig å ta fatt i råteproblemene i taket. Både koppertaket på tårnet og taksteinen måtte skiftes ut. Men før det kunne komme på plass, måtte råttent treverk fjernes og erstattes. En viktig takbjelke var gått såpass i forråtnelse at den kunne støvsuges bort. Nye kopperbeslag måtte på plass. Som takstein på hoved- og tverrskip ble det valgt en dansk glassert takstein.

På toppen av tårnbygget måtte det lages et nytt koppertak. Dette tårnbygget tjente som rom for byens brannvakt fra 1856 til 1941. Gjennom mange år var det det høyeste punktet i byen med sine 80 meter over bakken. Under restaureringsarbeidet fant man i kula på tårnspiret et blyskrin med inskripsjon fra 1849. Dette er en hilsen fra fortidens handverkere. Skrinet vil bli utstilt i krypten når den åpner. Og det ble også lagt inn en hilsen til fremtidige generasjoner, en dokumentasjon fra vår tid: Avisartikler om restaureringsarbeidet, en tekst med informasjon om hvilket arbeid som er utført og hvem som har bidratt i prosjektet, en mobiltelefon, en fyllepenn, en blancoroller og en jubileumsmynt til ære for Henrik Wergeland.

Teglfasaden måtte renses og skadde stein måtte skiftes ut. Det var en omfattende utskiftning som måtte til. Felt med frostsprengninger eller annen skade på stein var markert på fasaden før murerne begynte sitt arbeid. Teglstenen som ble brukt var gule og røde spesialbestilte hollandske stein, ialt 40000 teglstein. De ble murt med en kalkrik mørtel som i eldre tider. Undersøkelse viste at den gamle fugemørtelen viste innhold av dyrehår og annet som skulle forsterke den. Murarbeidet ble gjort av tyske murere. Når man kommer

innpå fasaden, kan man tydelig se feltene hvor en utskifting av teglsten har vært nødvendig.

Det eldste klenodiet i Domkirken ser vi innmurt i tårnfoten på høyre side. Det er et steinrelieff som viser et menneske som blir angrepet av en løve og en drage. Steinen ble i sin tid funnet i Gamlebyen og skriver seg trolig fra St. Hallvardkatedralen (som var Oslos første domkirke) og er fra ca år 1100. Dette steinrelieffet er ikke det eneste klenodiet kirken har fra Oslos første domkirke: En alterkalk fra samme kirke befinner seg normalt i sakristiet.

Interiør

Når vi kommer inn i kirken, ser vi man ikke har fått utbedret avflakingsskadene på takmaleriene. Dette er en konserveringsoppgave som det vi koste mange millioner kroner å løse. Det var Hugo Lous Mohr som utførte utførte takmaleriene i årene 1936 til 1950. Takmaleriene, som er i største i sitt slag i Norge, ble utført i egg-olje-tempera-maling. Mens arbeidet pågikk, holdt Lous Mohr høns i Domkirkehagen for å ha nok egg til sin temperamaling. Takhvelvene var med trepanel som Lous Mohr sparklet. Denne materialkombinasjon er ugunstig. Man kan spørre seg om det er mulig å få

utbedret disse skadene og konserverte takmaleriene som har denne oppbygningen. Må man bare kopiere maleriene på et renset underlag?

Vi legger merke til at gavlfeltene mot nord, øst og sør ikke har avflakende maling. Det er her malt rett på treverket, såvidt vi kan se. Disse feltene er konserverte og renset. Feltene skal være malt etterat Lous Mohr hadde arbeidet 12 år med takmaleriene. Fargene er lysere og klarere, i gult, blått og grønt og figurene fremstår som tydeligere. Vi bemerket var at «stilen» på disse gavlfeltene var ulik takmaleriene forøvrig. Har det her vært en annen maler, for eksempel Henrik Sørensen, som har vært den utførende?

På østveggen, på hver side av alteret, er det to engelske glassmalerier. Disse ble gitt til kirken i 1903. I 1910 ble koret supplert med glassmaleriene til Emanuel Vigeland, og korrommet var dermed komplett. Men siden 1950 har de to engelske glassmaleriene vært skjult bak en rabbitz-puss, før de ble hentet frem og restaurert under vår tids restaurering.

Krypten

I krypten under kirken finnes en rekke sarkofager bl.a med levningene etter familiene Anker, Collett og Hausmann. I de senere årene har det også vært rom for utstillinger og kirkekaffe.

Krypten har siden 1988 blitt gravd ut. Fortsatt pågår en omfattende utgraving og sikring av krypten mot fukt og radon. Det er viktig å fjerne alunskifer som ødelegger betongen. Tunnelbanen mellom Stortinget og Jernbanetorget stasjon går rett under Domkirken. Da den ble bygget, begynte alunskiferen, som grunnmuren står på, å forvitte. Grunnvannstanden sank og det kom luft til alunskiferen. Dette satte igang en prosess der alunskiferen sveller og omdannes til jordaktig konsistens. På grunn av faren for utgliding måtte grunnmuren forsterkes med fjellbolter og støttestrukturer i betong.

Dag Kjernsmo

Oslo Domkirke i 1880-årene

Litteraturhuset i Oslo

er bygget opp etter den tyske *Literaturhaus-tradisjonen*. Etter at det første litteraturhuset åpnet i Berlin i 1986 har de fleste større byer i Tyskland et litteraturhus i dag.

Allerede for tjue år siden var husene et sted hvor folk kunne samles for å møte samtidsforfattere og se litterære utstillinger, men også for å delta i aktuelle debatter og kulturpolitisk dialog. Det første litteraturhuset i Norge åpnet i Oslo i oktober 2007. Det er det største av sitt slag i Europa og med en kvart million besøkende årlig og over 1 000 arrangementer er det ingen tvil om at dette huset har blitt en kulturell møteplass og en viktig arena for debatter i hovedstaden.

Men det er ikke kun publikum som viser interesse for den tjue år gamle tyske tradisjonen. Flere steder i Norge planlegger i dag å åpne litteraturhus. Dette kan ses i sammenheng med en ny trend i Europa. I stadig flere land på kontinentet åpnes det litteraturhus som etter hvert har blitt naturlige møteplasser i byene på lik linje med teater, konsertarenaer og kinoer.

Litteraturhuset ligger i Wergelandsveien 29 på hjørnet av Parkveien. Bygningen huset tidligere Oslo lærerskole som ble bygget i 1932.

Inne i bygget på over 3 500 kvadratmeter er fire etasjer og kjeller ominnredet med en lang rekke funksjoner som bl. a. bokhandel, kafé, lesebar og storsal for foredrag.

Huset er en institusjon drevet av Stiftelsen Litteraturhuset som er opprettet av Fritt Ord.

Det ledes av Aslak Sira Myhre som også hadde en sentral rolle i utbygging og utvikling av huset.

Brit Hasvoll

Æresprisen Bypatrioten 2010

Selskabet for Oslo byes Vel deler hvert år ut æresprisen «Bypatrioten». Prisen tildeles personer som har medvirket i arbeidet med å bevare byens særpreg og miljøkvaliteter og/eller har bidratt til å spre interesse og kunnskap om Oslo eller på annen måte fremstått som en god representant for byen. Prisen ble innstiftet og tildelt Rolf Stranger i 1989. Årets vinnere er Wenche Blomberg og Olav Angell. Utdelingen fant sted på Oslo Byes Vels generalforsamlingenden 28. april der også forsker i kriminologi Wenche Blomberg (66) fikk sin ærespris. Hun blir også kalt dronningen av "Prindsen".

«Bypatrioten» går til forfatteren **Olav Angell** (77) for sin kjærlighet til Oslo formidlet gjennom et langt forfatterskap. Dette gjelder særlig i trilogien *Oslo i skumring* (1991), *Oslo ved midnatt* (1997) og *Oslo i demring* (2002). Angell ble takket og rost av Jan Erik Vold for sitt poetiske blikk på byen.

Wenche Blomberg åpnet opp Oslos eldste lukkede avdeling. Men fortsatt gjenstår et siste slag, heter det i Aften 27.04.10. Riksantikvarens fredningsvedtak fra 2009 kom i tolvte time. Ennå står avklaringen med Oslo Kommune og Olav Thon igjen.

Det tidligere fattig- og galehuset Prinds Christian Augusts Minde, ligger som en skjult skatt mellom Storgata og Christian Kroghs gate. Utallige er de som har gått forbi uten å vite hva murene skjuler. Med utgangspunkt i en lystgård fra slutten av 1600-tallet utviklet det seg en "kombinert anstalt" under fattigvesenets paraply, med stadig nye bygninger for ulike avvikergupper og virksomheter. Rundt forrige århundreskifte besto anstalten av to hoveddeler: tvangsarbeidsanstalten og sinnssykehuset. Rundt 1915 ble den historiske institusjonen nedlagt. Eiendommen som helhet er et sjeldent minnesmerke over byens håndtering av sine

Wenche Blomberg utenfor Mangelsgården, der det hel begynte. Gården ble kjøpt i 1809 for å brukes som arbeidsanstalt, som et ledd i byens fattigpleie. Samtidig ble stiftelsen Prinds Christian Augusts Minde etablert. (Foto: Aftenposten)

underprivilegerte gjennom snart to århundrer, og er nå under behandling for totalfredning.

Blant bygningene er Mangelsgården, Basarene og Vaskeriet som har fasade ut mot Storgata. Bak murene Bryggerhuset, Fattigsykehuset, Dollhuset, Fabrikkbygningen og Asylhagen ligger inni gården. Flere av bygningene er tegnet av Stadsconducteur Chr. H. Grosch (1821-1865).

Hvilken prins? Hvorfor ble stiftelsen og anstalten kalt "Prinds Christian Augusts Minde"?

Christian August (1768–1810) var offiser av huset Augustenborg, og hadde ingenting med fattigvesenet i Christiania å gjøre. Den danske prinsen var stattholder i Norge. Da han som general ledet det norske forsvaret under krigen med Sverige i 1808, ble han svært populær i Norge. Den norske eliten satte stor pris på hans innsats, og det var derfor den nye anstalten i Christiania ble oppkalt etter ham. Han var forøvrig også så populær i Sverige at han ble valgt til svensk kronprins. I januar 1810 flyttet han til Sverige og ble adoptert av den barnløse Kong Carl XIII i desember 1809. Men han fikk hjerneslag, falt av hesten og døde allerede i mai 1810.

Les mer – www.jus.uio.no/ikrs/ansatte/wenche/index.html og www.levendehistorie.no

Prins August-monumentet avduket

Det er 200 år siden Prins Christian August døde. Til markeringen har et monument til minne om ham på Bygdøy i Oslo blitt restaurert. I 1814 ble det reist et 2,7 meter høyt monument til minne om den danske prinsen på Bygdøy i Oslo. I forbindelse med markeringen av 200-årsdagen for Christian Augusts død, har monumentet blitt restaurert. Vegetasjonen i området omkring har også blitt tilbakeført til slik planene opprinnelig var for området da monumentet ble reist.

Wenche M. Wangen

Polaråret i Oslo

Andre uken i juni var Oslo vertskap for 2 000 polarforskere fra hele verden. **IPY Oslo Science Conference** er den største samlingen av polarforskere som er avholdt noen gang.

Konferansen markerer avslutningen på Polaråret. Over 60 land deltok i 160 ulike internasjonale prosjekter over en periode på to år. Datainnsamlingen ble avsluttet i løpet av 2009. Konferansen i Oslo hadde som formål å oppsummere de første vitenskapelige resultatene. Et av de viktigste temaene er klimaendringene.

Vann- og Avløpsetaten Oset i Maridalen.

Roy Jensen ønsket velkommen i et hyggelig kursrom med skjønn utsikt utover Maridalsvannet. Da han startet jobben i Vann og Avløpsetaten for 40 år siden arbeidet han i anlegget fra 1860 og deretter i anlegget fra 1920.

Oslo hadde Europas eldste vandndistribusjonsanlegg som gikk fra Vøien til Akershusfestning i ca år 1600 med vannposter langs veien. Vannledningene var uthulte trestammer skjøttet sammen. I 1680 ble det laget ny ledning til Kristiania. I 1716 ødela Karl 12 vannledningene. I 1720 bygges flere trerørsledninger. Fra 1800 øker folketallet og industien langs Akerselva mye og i 1858 flytter uttaket til Oset ved Maridalsvannet og i 1860 er det første vannrenseanlegg i gang. I 1910 kommer vannklosettene og i 1920 går 75% av vannet fra Maridalen til byens bruk. I 1929 får vi klor i vannet og båtrett og fiskerett i Maridalsvannet blir borte. I 1961 blir det besluttet å bygge nytt renseanlegg og dette står ferdig i 1971 og er da et av Europas flotteste vannrensanlegg. Det nuværende anlegg ble planlagt i 2003 og stod ferdig i 2008 til en pris på 730 millioner kroner.

Vannet går gjennom 2 hygieniske barrierer; pH og UV-behandling av vannet. pH i Maridalsvannet er 6,3 dvs surt, 7,0 er nøytralt, men vannet som sendes ut er basisk; pH 8,0 og tærer derfor ikke på ledningsnettet. UV strålene dreper virus og bakterier.

Forbruket i dag er 200 l vann i døgnet pr Osloborger. Vannet undersøkes for kvalitet på laboratoriet, det skal ha klar farge og smake friskt og godt. Vannet ledes inn fra Maridalsvannet 30 m under overflaten. Første trinn er flokkulering der småpartikler klumper seg sammen etter tilsetning av CO₂, kalk, aluminium, mikrosand og polymer, slammet suges fra

POLARÅRET

Det er ikke tilfeldig at klimaforskere fra hele verden kommer til Norge for å dele sine forskningsresultater. Norge var tredje største bidragsyter til polaråret. Vi er også eneste land i verden som både besitter store områder i Arktis og har store krav til områder i Antarktis.

Kristen Ulstein

og vannet filtreres gjennom sandfilter og går så gjennom UV-behandling. Det fjernes 40 tonn slam pr dag som kjøres bort i 3 store lastebiler, fra det gamle anlegget ble det tatt bort 5 tonn slam i året. Anlegget renser og sender ut 300 l vann i sekundet eller 290 millioner liter vann i døgnet. Vannet ledels til Maridalen fra 29 vann i Nordmarka, store reservater er Jæringen og Sandungen. Hele året gjøres måling av vann og snø for å beregne reservevannet til enhver tid. Det er også planer om å få en reserveledning fra Langliavassdraget og muligens helt fra Holsfjorden. Vannet går til forbrukerne gjennom 1 600 km ledninger + 1 500km private ledninger. Det er 40 000 kummer rundt i byen og gjennom disse lyttes det hver natt for å finne vannlekkasjer som så blir tettet. Dette har hjulpet mye på vannforbruket. Anlegget drives av 13 ansatte og det er alltid en på vakt. Det er Skandinavias største, skjønt det gamle anlegget fra 1971 som nå er reserve er mye større. Anleggene ligger ved siden av hverandre inne i fjellet. Vi fikk en tur gjennom det nye anlegget som imponerte i orden, størrelse og renhet. Vi fikk se en hyggelig film om vannet og da vi gikk fikk vi med oss en blå plastflaske med Oslovann, verdens reneste vann. Ja, vi er heldige, ute i verden dør 1-2 millioner mennesker årlig pga dårlig vann.

Anne Sundby

P.A. Munch og Pavens hemmelige arkiv

P.A. Munchs navn er kjent for de aller fleste som en av de to personer som står på statue på Universitetsplassen. De mer innvidde vet også at han var en av det 19. århundres store vitenskapsmenn i Norge. Han skrev blant annet *Det norske Folks Historie*, som omfattet tiden fra steinalderen og frem til Kalmarunionen i 1397. Historien utgjør åtte bind som ble utgitt i perioden 1852 og frem til Munchs død i 1863.

Men de færreste vet at den viktigste informasjonen hentet han fra sine besøk i Pavens hemmelige arkiver under sitt opphold i Roma 1858-61.

Disse arkivene omfatter all skreven dokumentasjon fra kristendommens begynnelse og frem til vår tid. Det kan tas som gitt at ikke all denne dokumentasjon tåler dagens lys. En stor del av disse arkivene holdes derfor hemmelige og er bare tilgjengelige for noen få utvalgte personer.

Munchs Norgeshistorie omfatter i det alt vesentlige middelalderen. Altså den perioden da den katolske tro var rådende i Norge. I denne perioden var Paven i Roma en viktig person, også i Norge.

Munch skriver selv om *"den forbausende innflytelse Pavemakten gjennom størstedelen av Middelalderen utøvet ei alene på de kirkelige, men gjennom dem også på de verdslige anliggende i de katolske landene, de nærmeste som de fjerneste"*.

Etter hans mening dannet den katolske kirken en motvekt mot den *"ubendighet som var Middelalderens særkjenne og ellers ville ha revet folkene hen i det vildeste barabari"*.

Av dette trekker Munch den konklusjon at ved å studere de pavelige arkivene får man tilgang til den ypperste kilde til Middelalderens historie. Etter hans mening er det heller ikke *"mulig å begripe hvordan noen overhode våger å skrive utførlige verk om Middelalderens historie uten å kjenne og benytte seg av de pavelige arkiver"*.

Sett på denne bakgrunn er det ikke overraskende at Munch valgte å oppholde seg i Roma en stor del av tiden mens han skrev *Det norske Folks Historie*, og at han anstrengte seg til det ytterste for å få tilgang til de pavelige arkiver.

Dette lyktes takket være Munchs renommé som vitenskapsmann og det faktum at han ble god venn av arkivaren ved det vatikanske arkiv, Pater Theiner. Det sies at Munch fortsatt er den eneste nordmann som har fått tilgang til disse arkivene og at deler av den norske middelalderhistorien er fortsatt basert på de opplysninger som Munch fant i det pavelige arkiv.

Det hører også med til historien at da Henrik Ibsen skrev Kongsemnene var Munchs historiebøker hans viktigste kilde. Skuespillet ble skrevet i 1863, men han fant de historiske kildene og ideen til skuespillet allerede i 1858, året etter at Munchs historie om kong Håkon Håkonsson og Hertug Skule ble utgitt.

Per Morten Vigtel

GOOGLE STREET VIEW

Som jeg skrev i Kilden 1-2009, har Google endelig inkludert norske byer og steder i sitt Street View system.

Ved å gå inn på Kart (Maps) i et Google-søk vil det ha dukket opp en oransje "mann" over der man forstørker kartutsnittet øverst til venstre. Ved å dra denne mannen over kartet vil de gatene/veiene som er fotografert være markert i blått. Ikke alle gater/veier er med ennå, og noen er tydeligvis utelatt av andre grunner. F.eks. Karl Johans gate er ikke med. Når man har funnet ønsket sted, vil stort bilde komme opp på skjermen i den retning "mannen" ser, markert på kartet med grønn pil. Dette er til stor hjelp når man ønsker å finne et hus/sted nesten hvor som helst. Og bilene kjører fortsatt rund i verden for å få med resten.

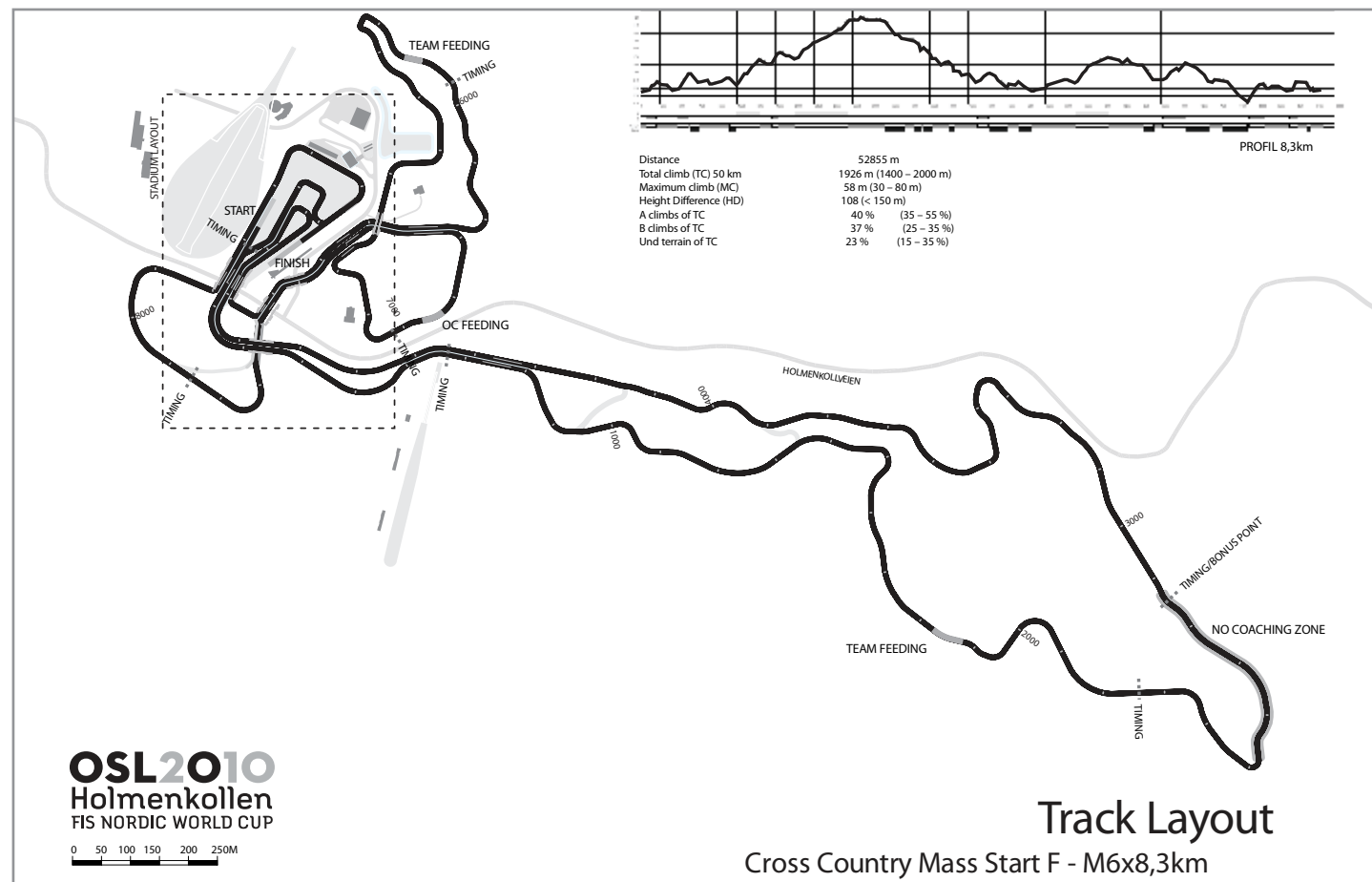

Guideprogrammer for mobil

Det måtte komme før eller senere. Ferdige guideprogrammer for mobiltelefoner og spesielt for såkalte "smart phones".

iPhone er en slik og så langt har jeg funnet 25 programmer som er guiderelatert til Oslo. De koster fra gratis til \$5 eller kr 40, så de er ikke særlige dyre. Disse programmene er heller hjelpemidler for guider enn erstatninger. Men det finnes også ferdige turer som forteller hva man ser og sjekker hvor man til enhver tid befinner seg. iPhone har innebygget GPS og kompass og vet også hvilken retning man ser og dette vil kunne gi nøyaktig informasjon om hva som befinner seg i nærheten. Et slikt program finnes så vidt jeg vet ikke for Oslo ennå, men er sikkert like rundt hjørnet. Derimot har Gule Sider et såkalt Augmented Reality eller utvidet virkelighet der du kan rette kameraet på telefon mot en retning i byen og opp på skjermen foran bildet kommer små skilt med navnene på f.eks. restauranter som befinner seg i den retning. Ved å trykke på skiltene kommer man inn på siden til det valgte tilbud. Programmene til venstre for Oslo er av vekslende kvalitet, dvs. mange av dem er ikke oppdatert og inneholder også mange feil. Men de som inneholder kart er veldig nyttige og kombinasjonen kart og GPS gjør at man lett kan finne hvilken som helst adresse selv når man går eller sykler. Med et slikt moderne hjelpemiddel har man ingen grunn til å ikke bli enda bedre kjent i den flotte byen vår. Ved å bruke en av de programmene som har god informasjon har man mulighet til når som helst å bli en flinkere Oslo-guide.

Holmenkollen 50 km VM 2011.

50 km går som fellesstart i en bred trasé på 8,3 km som løperne går seks ganger.

Etter VM vinteren 2011 vil traseen bli asfaltert og åpnes for trening både sommer og vinter for både aktive og vanlige mosjonister. Traseen kan benyttes til trening på rulle ski, av handicappede på rullestol, syklist, løpere og til

skilangrennstrening og vanlig skimosjon om vinteren. Hele traseen vil være flombelyst i mørketiden.

I sommer vil traseen være avstengt på grunn av bearbeiding og undersøkelser i traségrunnen. Dette er viktige forberedelser for et så allsidig treningsopplegg som skissert ovenfor.

Aud

APROPOS HELLAS

Hellas er for oss nordmenn mest kjent for sol og varme, selv om dagens mediebilde er preget av landets store gjeldsproblemer. Historien forteller at tidligere statsminister Trygve Bratteli hadde sin egen variant da han ble spurt om hvorfor Norge var så mye rikere enn de syd-europeiske landene Hellas, Italia og Spania.

Hans begrunnelse var følgende: Det varme klimaet medfører at syd-europeerne gjerne tar en lengre siesta midt

i arbeidstiden. Hvis en nordmann gjør det samme ville han fryse i hjel. Nordmannen må arbeide for å holde varmen.

Aud.

Det norske mysterium – Norges innsats i vinter-OL 2010

Av Per Morten Vigtel

Under OL i Vancouver hadde den amerikanske storavisen Wall Street Journal en artikkel om Norge under overskriften ”The Mystery of Norway”. Artikkelen tema var Norges fenomenale innsats under årets vinterleker. Mysteriet var hvordan et land som ikke hadde flere innbyggere enn par forsteder i Chicago kunne spille en så dominerende rolle i konkurranse med verdens stormakter – ikke bare en gang, men år etter år?

Enda mer forundret var avisen over at dette ikke vakte oppsikt i noe land. Hva kom det av?

Under årets vinterleker – nummer 21 i rekken - feiret Norge gullmedalje nr 100. Før lekene var over hadde norske utøvere oppnådd 103 gullmedaljer, mer enn noe annet land har oppnådd i historien.

Det mest oppsiktsvekkende er at over halvparten av disse gullmedaljene har Norge vunnet siden 1992 – hele 53 av de totalt 103 gullmedaljene. På hvert av de seks siste OL har Norge således vunnet nesten 9 gullmedaljer i gjennomsnitt. Også dette er det høyeste antall gullmedaljer som noe annet land har oppnådd i denne perioden.

Hva så med de andre nordiske landene? Sverige hadde sitt beste vinter-OL på mange år og oppnådde fem gullmedaljer. Til sammen vant svenskene 11 medaljer mot Norges 23. Finnene vant i år ingen gullmedaljer og måtte nøye seg med fire medaljer totalt. Russland måtte nøye seg med fem gullmedaljer, med den konsekvens at landets president oppfordret landets idrettsledere til å gå av.

At den norske suksessen starter i 1992 er ikke tilfeldig. Etter fiaskoen i Calgary i 1988, da Norge for første gang i historien måtte reise hjem uten gullmedaljer, startet Norge prosjekt ”Olympia-toppen”. Samtidig ble det opprettet et eget toppidrettssenter. Ulikt alle andre områder i Norge ble det besluttet at i idrett – særlig vinteridrett – skulle Norge dyrke frem vinnere. Ikke minst var dette viktig fordi samme år ble Norge tildelt vinter-OL i Lillehammer i 1994. Og det var man enige om, på det tidspunkt måtte Norge være på topp.

Allerede i Albertville i 1992 fikk man resultater av satsingen. Norge hadde på rekordtid fått frem enere som Bjørn Dæhlie, Vegard Ulvang, Johan Olav Koss, Kjetil Andre Aamodt og Lasse Kjus.

Vinneroppskriften har gjennom alle år siden vært spisset satsing på vinnere, høy faglig kompetanse, godt miljø og – betydelig økonomisk satsing fra statens side.

Skihopping i Holmenkollen – en histore om hoppstilens utvikling

Av Per Morten Vigtel

Det første rennet i Holmenkollbakken ble arrangert i 1892. I det første rennet brukte man hopp av snø og kvist midt i bakken, og Arne Ustvedt satte bakkerekord med 21,5 meter. Et permanent hopp av stein ble anlagt i 1904. Det første fartsstillaset av tre ble bygd i 1913 og var 9,5 meter høyt, noe som vakte stor forargelse blant mange skientusiaster. Senere er bakken ombygd mange ganger, senest i 2009/2010 i forbindelse med VM i 2011. Den nye bakkerekorden lyder på 139,5 m og ble satt av østerrikeren Andreas Kofler under årets Holmenkollrenn.

De stadige ombygginger og utbygginger skyldes ikke bare at man ønsker lengre hopp, men er også en følge av hoppstilens utvikling. Endringene i hoppstilen krever at hopp-profilen endres. Dagens V-stil krever eksempelvis et mye flatere unnarenn som gjør hopperne bedre i stand til å flyte parallelt med unnarennet. Det medfører også at hopperne har mye lavere hastighet enn før når de lander, noe som reduserer risikoen for skader hvis hopperen skulle falle. I tidligere tider kunne man risikere fall blant opp til halvparten av hopperne. I dag hører fall med til sjeldenhetene.

For å vise hovedtrekkene i hoppstilens utvikling er det vedlagt en billedserie som viser seks helt forskjellige stilarter.

Bilde 1 viser opptrekkstilen, som var den mest vanlige de første årene av Holmenkollens historie.

Bilde 2 viser "tinnsoldatstilen", som var vanlig fra 1900 og et stykke ut på 1920-tallet. Det mest berømte bildet av denne stilarten er tatt da daværende kronprins Olav hoppet i Holmenkollen i 1922.

Bilde 3 viser at hopperen lener seg mer fremover for å redusere luftmotstanden. Dette bildet er tatt av datiden hoppstjerne Jacob Tullin Thams, som ble olympisk mester i 1924. Han satte bakkerekord på 46 m i Holmenkollen i 1922.

Bilde 4 viser "Kongsbergknekken" og er tatt av den kanskje mest kjente norske hopper i historien, nemlig Birger Ruud. Han satte aldri bakkerekord i Holmenkollen, men vant rennet i 1935. Ellers finnes det et bilde av broren Sigmund Ruud da han satte verdensrekord på 86 m i 1933, som viser at allerede da ble den aerodynamiske stilen tatt i bruk.

Bilde 5 viser "finnestilen", som fikk sitt internasjonale gjennombrudd i VM i 1954. Bildet er tatt av finnen Anti Hyvärinen i Holmenkollen i 1956 og er en god illustrasjon av den mest elegante hoppstilen i hoppportens historie. Denne stilen ble videreutviklet og raffinert av nordmennene Toralf Engan og Bjørn Wirkola på 1960-tallet.

Det hører med til historien at gjennombruddet av "finnestilen" kom helt overraskende på nordmenne, som ennå sverget til Kongsbergknekken. Se bare på bildene av Arnfinn Bergmann da han ble olympisk mester i Holmenkollen i 1952. Frem til 1954 hadde nordmenn vunnet samtlige OL og VM med ett unntak. Under VM i 1954 ble beste nordmann nummer fire.

Den samme historien gjør seg gjeldende i Holmenkollen. Frem til 1955 (hopprennet i 1954 ble avlyst) hadde nordmenn med ett unntak vunnet alle hoppkonkurransene i Holmenkollen. På de 54 rennene som er avviklet senere har nordmenn vunnet bare 13 ganger.

Bilde 6 viser den stilen som benyttes i dag, nemlig V-stilen. Den første som tok denne stilarten i bruk var svensken Jan Boklöv i 1989. Denne stilarten ble den første tiden sett på som så uestetisk at Boklöv fikk mye lavere karakterer enn konkurrentene. Men V-stilen gjorde det mulig for hopperen å "flyte" på luften, slik at han hoppet mye lengre enn konkurrentene. Til tross for at han ble straffet på stilen vant Boklöv "World Cup" i 1989. Senere har alle andre hopper tatt etter Boklöv – noe også hoppdommerne har tatt konsekvensene av. Aldri noen gang i skihistorien blir det gitt så ofte 20 i stil som til hopperne som bruker V-stilen.

Bilde 7 viser den nye Holmenkollbakken i profil. Som man ser er bakken blitt mindre bratt enn før. Det er en konsekvens av den nye V-stilen. Denne stilen har visse paralleller med en hangglider – dagens skihoppere "flyter" på luftstrømmen på en helt annen måte enn tidligere tiders skihoppere. Normene for en hoppbakke er bestemt av Det internasjonale skiforbundet, FIS.

EXCHANGE WECHSEL CAMBIO

FOREX
MORE MONEY FOR YOUR MONEY

OSLO SENTRALSTASJON • ØVRE SLOTTSGATE 12 • FRIDTJOF NANSENS Plass 6 • BRUGATA 8

Vi guider deg til en bedre helse!

**20% RABATT PÅ
MBT TIL MEDLEMMER I
OSLO GUIDEFORENING!**

Plager i muskel- og skjelettsystemet utgjør mellom 40 og 50 prosent av de totale sykefraværstilfellene for kvinner og menn i Norge. Ståing og gåing på harde gulv, ensformig arbeid og arbeid i uheldige stillinger av lengre varighet bidrar til slitasje, smerter og plager. Dette vil MBT gjøre noe med. MBT er et stort steg mot en sunn og bedre arbeidsdag!

physiological footwear

www.mbt.no

Masai Barefoot Technology...

- kan hjelpe ved leddplager
- stimulerer balansen
- kan hjelpe ved muskelpplager
- aktiverer muskulaturen
- kan hjelpe ved fotproblemer
- bedrer kroppsholdningen
- gir maksimal støtdemping
- er leddavlastende

Den originale masaiskoen!

Effekten er dokumentert
gjennom studier!

MEDICUS PLESNER

HELSE
VIRKELIGHET
APPOTTEK

OSLO, Pilesredet 7. Tlf: 815 55 300/ **HAMAR**, Torggata 1. Tlf: 62 53 34 88/ **STRØMMEN**, strømsvn. 61. Tlf: 63 81 56 98/
GJØVIK Remed, Strandgata 17. Tlf: 61 17 16 95 / **TØNSBERG** Helsehuset, Kammergt. 4. Tlf: 33 31 91 35

